

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

Економічний факультет

Облік і оподаткування

БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

на тему:

“Облік і аналіз грошових ресурсів та їх відображення в системі звітності підприємства”

Виконав: студент IV курсу, групи ОО-42
напряму підготовки (спеціальності)

071 «Облік і оподаткування»

(шифр і назва напряму підготовки, спеціальності)

Золотарчук А.І.

(прізвище та ініціали студента)

Керівник : Банашкевич Т.П.

(прізвище та ініціали)

Рецензент : Левандівській О.Т.

(прізвище та ініціали)

Івано-Франківськ – 2022 р.

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

Економічний факультет
Кафедра обліку і оподаткування
Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Спеціальність 071 "Облік і оподаткування"

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри _____ Іван БАЛАНЮК
(підпис)

« 10 » жовтня 2021 р.

ЗАВДАННЯ НА ДИПЛОМНУ
РОБОТУ СТУДЕНТА

Золотарчука Арсенія Івановича
(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи: "Облік і аналіз грошових ресурсів та їх відображення в системі звітності підприємства"

керівник роботи викладач Банашикевич Тетяна Петрівна.
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

2. Перелік питань, які потрібно розробити:

- дослідити загальну економічну сутність й класифікацію грошових ресурсів;
- ознайомитись із зазначеним нормативно-правовим забезпеченням із обліку грошових коштів;
- вивчити загальні особливості організації обліку щодо грошових потоків на Сільськогосподарському виробничому кооперативі ім. Т.Г. Шевченка;
- здійснити загальний аналіз грошових ресурсів.

Дата видачі завдання 13.10.2021

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Теоретичні основи обліку грошових ресурсів на підприємстві	15.02.2022 р.	Виконано
2	Організація обліку грошових ресурсів та особливості їх відображення в системі звітності Сільськогосподарського виробничого кооперативу ім. Т.Г. Шевченка	20.03.2022 р.	Виконано
3	Аналіз і контроль грошових ресурсів Сільськогосподарського виробничого кооперативу ім. Т.Г. Шевченка	25.04.2022 р.	Виконано

Студент

Арсеній ЗОЛОТАРЧУК

Керівник роботи

Тетяна БАНАШКЕВИЧ

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

Економічний факультет

Кафедра обліку і оподаткування

ВІДГУК

наукового керівника викладача *Банашикевич Т.П.*

на кваліфікаційну роботу першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
студента групи ОО – 42

Золотарчука Арсенія Івановича

на тему: "Облік і аналіз грошових ресурсів та їх відображення в системі
звітності підприємства"

На сучасному етапі, коли у більшості господарюючих суб'єктів грошових активів не вистачає, здатність підприємства виживати прямо залежить від уміння управляти грошовими ресурсами. До останнього часу управлінню грошовими активами у вітчизняній практиці не приділялося достатньої уваги. Але цей вид активів є найобмеженішим в сучасних умовах, і управління ним безпосередньо впливає на розвиток підприємства, і на формування кінцевих результатів його господарської діяльності. Тому питання грошового обігу потребують посиленої уваги до себе з боку керівних органів підприємства. Управління ним ґрунтується на даних обліку через організацію і контроль за рухом грошових потоків, а також запасів грошових активів із точки зору ефективності платежів і оптимального забезпечення операційної діяльності підприємства грошовими ресурсами.

В роботі досліджено економічну сутність грошових ресурсів та їх класифікацію; вивчено нормативно-правове регулювання забезпечення обліку грошових ресурсів в Україні; досліджено організацію обліку, відображення в звітності та здійснено аналіз грошових ресурсів на Сільськогосподарському виробничому кооперативі ім. Т.Г. Шевченка.

Загальний висновок: кваліфікаційна робота першого (бакалаврського) рівня вищої освіти студента Золотарчука Арсенія Івановича

на тему: "Облік і аналіз грошових ресурсів та їх відображення в системі звітності підприємства" виконана відповідно до вимог кафедри обліку і оподаткування Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Робота може бути допущена до захисту, а її автор заслуговує на позитивну оцінку та присудження першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності 071 "Облік і оподаткування".

Науковий керівник:
викладач
кафедри обліку і оподаткування
Прикарпатського національного
університету ім. В. Стефаника
«20» травня 2022 р.

Тетяна БАНАШКЕВИЧ

РЕЦЕНЗИЯ

на кваліфікаційну роботу першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
студента групи ОО – 42

Золотарчука Арсенія Івановича

на тему:

“Облік і аналіз грошових ресурсів та їх відображення в системі
звітності підприємства”

Актуальність теми полягає в тому, що грошові ресурси відіграють важливу роль в виробничо-господарській діяльності підприємства. За допомогою них підприємство в процесі своєї діяльності може закупляти сировину, основні засоби, тим самим нарощувати обсяги виробництва продукції, розраховуватись з працівниками по оплаті праці і т.д. Але для того, щоб підприємство мало можливість ефективно використовувати наявні у нього грошові ресурси, потрібно правильно організувати їх облік і здійснювати аналіз за витрачанням та аналіз джерел формування.

На сучасному етапі, коли у більшості підприємств грошових активів не вистачає, здатність підприємства виживати прямо залежить від уміння управляти грошовими ресурсами. До останнього часу управлінню грошовими активами у вітчизняній практиці не приділялося достатньої уваги. Але цей вид активів є найобмеженішим в сучасних умовах, і управління ним безпосередньо впливає на розвиток підприємства, і на формування кінцевих результатів його господарської діяльності. Тому питання грошового обігу потребують посиленої уваги до себе з боку керівних органів підприємства. Управління ним ґрунтується на даних обліку через організацію і контроль за рухом грошових потоків, а також запасів грошових активів із точки зору ефективності платежів і оптимального забезпечення операційної діяльності підприємства грошовими ресурсами.

Метою роботи є обґрунтування теоретичних і методичних питань обліку та економічного аналізу грошового обігу підприємства.

Об'єктом дослідження є процес методики обліку та економічного аналізу грошового обігу Сільськогосподарського виробничого кооперативу ім. Т.Г. Шевченка.

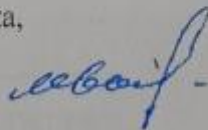
Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних, організаційних і практичних аспектів обліку та економічного аналізу грошового обігу підприємства.

Дипломна робота є самостійним дослідження автора з обраної тематики. Слід відзначити належне оформлення дипломної роботи, послідовність та логічність викладення матеріалу, повноту, достовірність інформації; використання рисунків та таблиць, що полегшує сприйняття матеріалу, посилює його доказовість.

Загальний висновок: кваліфікаційна робота першого (бакалаврського) рівня вищої освіти студента Золотарчука Арсенія Івановича на тему: "Облік і аналіз грошових ресурсів та їх відображення в системі звітності підприємства" є завершеним, самостійно проведеним науковим дослідженням, має наукову і практичну цінність, за змістом та оформленням відповідає вимогам МОН України, а її автор заслуговує на присудження першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності "071 Облік і оподаткування"

Рецензент:

Завідувач кафедри фінансів
економічного факультету
Прикарпатського національного
університету ім. В. Стефаника,
д.е.н., доцент
"20" травня 2022 р.

Омелян ЛЕВАНДІВСЬКИЙ

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ I ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ГРОШОВИХ РЕСУРСІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ	
1.1. Економічна сутність грошових ресурсів	5
1.2. Підходи до класифікації грошових ресурсів та використання для потреб обліку.....	9
1.3. Нормативно-правове забезпечення обліку грошових ресурсів	17
РОЗДІЛ II ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ГРОШОВИХ РЕСУРСІВ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЇХ ВІДОБРАЖЕННЯ В СИСТЕМІ ЗВІТНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЧОГО КООПЕРАТИВУ ІМЕНІ Т.Г. ШЕВЧЕНКА	
2.1. Організація обліку грошових ресурсів у СВК ім. Т.Г. Шевченка.....	23
2.2. Синтетичний та аналітичний облік грошових коштів.....	29
2.3. Відображення інформації про грошові ресурси у фінансовій звітності підприємства.....	35
РОЗДІЛ III АНАЛІЗ І КОНТРОЛЬ ГРОШОВИХ РЕСУРСІВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЧОГО КООПЕРАТИВУ ІМЕНІ Т.Г. ШЕВЧЕНКА	
3.1. Особливості аналізу грошових коштів	42
3.2. Аналіз грошових коштів підприємства	49
3.3. Контроль грошових коштів в умовах застосування інформаційних технологій	56
ВИСНОВКИ.....	62
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	65
ДОДАТКИ	72

ВСТУП

Актуальність дослідження. Потреба в організації обліку, контролю й економічного аналізу грошових потоків на різних підприємствах зумовлена існуванням практичних потреб фінансового управління, які стоять на рівні проблеми виживання деяких підприємств, галузей й виходу із кризового стану економічної системи в загальному. Ясно, що недостача досвіду функціонування підприємств в ринкових умовах, також недостатнє вирішення проблеми управління грошовими потоками.

Питання теорії й практики обліку, а також контролю грошових коштів досліджують наступні автори як Марочкіна А.М., Ткаченко Н.М., Бутинець Ф.Ф., Завгородній В.П., Грабова Н.М., Піч Ю.В, Кулаковська Л.П. та ін. Питання економічного аналізу грошових потоків показують ширше в роботах інших авторів і у вітчизняних спеціалізованих виданнях. Власний внесок у розробку аналітичного забезпечення щодо управління грошовими потоками зробили економісти: Бланк І.О., Лігоненко Л.О., Голов С. Ф., Мних Є.В., Литвин Б. М., Нусінов В. Я., Суторміна В. М., Ситник Г.В., Шкарабан С. І. та ін.

Мета та завдання дослідження. Метою бакалаврської роботи є узагальнення теоретико-методичних підходів стосовно обліку та аналізу грошових ресурсів задля надання конкретних рекомендацій щодо поліпшення ефективності господарювання на Сільськогосподарському виробничому кооперативі імені Т.Г Шевченка. Задля досягнення цієї мети зроблена в роботі спроба вирішити наступні завдання:

- дослідити загальну економічну сутність й класифікацію грошових ресурсів;
- ознайомитись із зазначеним нормативно-правовим забезпеченням із обліку грошових коштів;

- вивчити загальні особливості організації обліку щодо грошових потоків на Сільськогосподарському виробничому кооперативі ім. Т.Г. Шевченка;

- здійснити загальний аналіз грошових ресурсів.

Об'єкт та предмет дослідження. Об'єктом дослідження є Сільськогосподарський виробничий кооператив імені Т.Г. Шевченка. Предметом дослідження є теоретичні й методичні проблеми, що пов'язані з веденням обліку та аналізу грошових ресурсів.

Методи дослідження. Щоб розв'язати поставлені завдання використовувалися:

- діалектичний метод пізнання;
- також системний підхід й прийом порівняння – з метою здійснення критично-бібліографічного огляду різних літературних джерел;
- логічний, будуючи логіки й структури дипломної роботи;
- математичні прийоми.

Інформаційна база дослідження. Інформаційною базою дослідження є праці вітчизняних та зарубіжних учених, статті в численних фахових наукових виданнях, також законодавчі та нормативні акти України, Правління Національного Банку України, Кабінету Міністрів України, офіційні статистичні дані, статистична й фінансова звітність СВК імені Т.Г. Шевченка.

Бакалаврська робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Основний текст викладено на 62 сторінках. Робота містить: 9 таблиць, 4 рисунки, 5 додатків. Список використаних джерел налічує 59 найменувань.

РОЗДІЛ І

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ГРОШОВИХ РЕСУРСІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

1.1. Економічна сутність грошових ресурсів

Провідна роль категорії “капітал” подається змістовим значенням даного поняття, яке походить від латинського слова “capitalis” [1, с. 3] та означає основний, головний, ґрунтовний, а також дуже важливий.

Зміна різних умов господарювання дає передумови з метою удосконалення визначення власне категорії “капітал”. Тому сучасні дослідники по-різному пояснюють визначення даної категорії. Характеристика щодо визначень капіталу, які використовуються в сучасних джерелах, наведені в Додатку А.

Таким чином, категорія “капітал” вважається одним з незрозумілих понять, що досліджували вчені. Воно включає в себе різноманітність усіх сторін складного економічного процесу. Дослідник І. Бланк пропонує розглядати важливі характеристики, які визначають особливості застосування даної категорії “капітал”, спираючись безпосередньо на практичну площину. Учений подав 10 ознак капіталу [16, с. 12-21].

Відповідно до НП (С) БО 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності” під готівкою розуміються грошові кошти, а також кошти та вклади до запитання на рахунках у банках. Готівка (готівкові кошти) – це “грошові знаки національної валюти України – банкноти та монети” [51]. Грошові кошти, що виплачуються підприємством за продану продукцію та операції, не пов’язані безпосередньо з реалізацією продукції та іншого майна, іменовані готівковими розрахунками, можуть виплачуватися як готівкою, так і в безготівковій формі.

Безготівковий платіж – це переказ коштів з рахунку платника на рахунок одержувача. Фактично фінансовим посередником у цих розрахунках є банк, який обслуговує власних корпоративних клієнтів.

Дуже важливу позицію в управлінні фінансами займає економічна категорія “фінансові ресурси”, що відноситься до матеріального носія фінансових відносин. Крім того, більшість дослідників демонструють органічний зв’язок з капіталом.

У деяких працях вітчизняних економістів грошові ресурси виражаються як дохід, отриманий у процесі заощадження та розподілу грошей, а також перерозподілу валового внутрішнього продукту. Забезпечує процес розширеного відтворення, частину грошових ресурсів, що перебувають у розпорядженні суб'єктів господарювання у вигляді внутрішніх і зовнішніх доходів, фонди грошових ресурсів, утворені суб'єктами господарювання та використовуються для розширеного відтворення, обсяг коштів, що спрямовуються на фонди або активи, який обертається у формі грошових коштів, при цьому є найбільш ліквідним активом, який гарантує безперервність грошових потоків для забезпечення діяльності суб'єкта. Усі дослідники вважають грошові ресурси активами, але не всі стверджують, що вони знаходяться в обігу.

Економічний словник стверджує, що “ресурси” тлумачать як запаси або джерела, які використовуються за потреби. Надані ресурси мають грошові виміри. Таким чином, фінансові ресурси визначаються як фактичний запас готівки, який підприємство може негайно використати для виконання своїх фінансових зобов’язань і понести операційні та фінансові інвестиційні витрати.

Грошові ресурси являють собою рух вартості від одного суб'єкта відносин до іншого при формуванні і використанні доходу, а капітал бере участь у виробничому процесі як частина фінансового ресурсу, спрямованого на

отримання доходу і прибутку, що міститься в економіці як в матеріальному, так і в нематеріальному вигляді.

Дані категорії є продуктами розподільчих відносин у процесі матеріального виробництва і є джерелами доходу, прибутку та інвестицій. Крім того, їх спільна риса – оборотність коштів.

Белолепицький В.Г. стверджує те, що “...для фінансиста підприємства капітал є реальним об'єктом, на що він може постійно впливати задля отримання нових доходів” [37, с. 64]. Капітал розглядається як трансформована форма частини готівки, яка включається в обіг доходу компанії. Автор вбачає принципову відмінність фінансових ресурсів від капіталу, яка полягає в тому, що фінансові ресурси перевищують капітал на суму фінансових зобов'язань. Таким чином, він обмежує сутність капіталу лише власним капіталом. Таке визначення капіталу звужує його розуміння.

На думку О.Є. Гудзь “існує принципова різниця між грошовими ресурсами і капіталом, що полягає в знаходженні даних категорій в різних площинах, з чим й можна погодитися тільки частково, адже дані категорії мають не лише відмінні риси, проте багато спільного” [38, с. 21].

Професор Г.Г. Кірейцев висловлюється, що “...теоретично фінансові ресурси на конкретний момент більші чи дорівнюють капіталу, але в реальному житті між ними нема рівності” [39, с. 17].

Якщо звернути увагу на історичне походження поняття «гроші», то можна сказати, що грошові відносини виникли так само, як і податки, і пов'язані з розвитком товарно-грошових відносин і необхідністю підтримки економіки держави. Спочатку гроші з'явилися як загальний еквівалент усіх товарів, що служать для підтримки процесів обміну, а потім гроші, які беруть участь у процесах розподілу та перерозподілу, пов'язаних зі створенням і використанням доходів і прибутків підприємства. Як матеріальний носій фінансових відносин, грошові ресурси забезпечують безперервність грошових потоків.

Грошові ресурси, вкладені у виробництво, дорівнюють реальному капіталу, який спочатку має форму грошей. Обслуговуючи певний кругообіг реального капіталу, гроші звільняються з обігу на кінцевій стадії розподілу доходу фірми, коли капітал набуває форми грошей. Грошові ресурси, передані в основні фонди, є основним капіталом, в оборотних - оборотними, а в інтелекту - інтелектуальним капіталом. На певних етапах інвестування та доходу підприємства грошові кошти поєднуються з капіталом.

Джерела нагромадження капіталу та грошових коштів дещо відрізняються. Грошовий капітал підприємства збільшується за рахунок нерозподіленого прибутку, а також бюджетних коштів та збільшення зобов'язань. Основним джерелом фінансових ресурсів підприємства є дохід підприємства, який може бути нижчим від собівартості, інші джерела такі ж.

Говорячи про різницю між капіталом і готівкою, мова йде про те, що капітал як виробничий ресурс, що входить до торгівлі, спрямований на отримання прибутку, тоді як основна функція фінансових ресурсів полягає в забезпеченні безперервності процесу відтворення та фінансових зобов'язань суб'єктів господарювання. підприємство.

Грошові ресурси надходять у виробничий процес і відпускаються готівкою. Причому частина капіталізується і переходить у нову ротацію, набуваючи форми реального капіталу, частина йде до централізованих державних фондів, а інша споживається. П. Стецюк наголошує, що "грошовим ресурсам властива досить висока трансформаційна здатність" [41]. Таким чином, грошові ресурси, перебуваючи у грошовій формі, з часом втрачають вартість, і їх необхідно швидко повернути у виробництво. Досить висока здатність до трансформації спонукає їх до інвестування або конвертації в капітал, причому частина грошових ресурсів використовується для виконання фінансових зобов'язань і здійснення витрат, пов'язаних з основною діяльністю компанії. Тому аналізувати стан грошових ресурсів у статичних балансах

некоректно. Для цього необхідно порівняти надходження грошових коштів із витратами та динамічно відслідковувати чистий грошовий потік, що свідчатиме про достатність грошових ресурсів.

Грошові кошти та реальний капітал компанії – це динамічна категорія, яку можна проаналізувати лише на основі фінансових звітів на конкретну дату, оскільки капітал перебуває в постійному русі й існує одночасно в трьох різних формах – у грошах, виробництві та товарах. Грошова форма капіталу гарантує відтворення і безперервність процесу виробництва.

1.2. Підходи до класифікації грошових ресурсів та використання для потреб обліку

Грошові ресурси підприємства – це вартість, що авансована у його господарську діяльність.

Підприємства можуть залучати грошові ресурси з різних джерел та на різних умовах. Це можуть бути кошти чи майно, отримані від власників підприємства при його заснуванні, зароблені в процесі господарювання, банківські кредити, залучені в господарську діяльність при недостатності власних коштів, майно, отримане на умовах комерційного кредиту чи фінансової оренди.

Відповідно, залежно від джерел формування та приналежності виокремлюють: власні грошові ресурси (капітал); позичені грошові ресурси (капітал); залучені грошові ресурси.

Інформація про склад грошових ресурсів підприємства за джерелами їх формування наведена у пасиві Балансу (Звіту про фінансовий стан).

Власні грошові ресурси (власний капітал) – це вартість капіталу, який належить інвесторам підприємства на правах власності та використовується для формування його фінансових, матеріальних і нематеріальних активів.

Власний капітал підприємства відображає його фінансові ресурси як складову фінансових ресурсів усього суспільства.

Згідно бухгалтерського підходу, відображеного в П(с)БО, власний капітал – це частина в активах підприємства, що залишається після вирахування його зобов'язань.

Власний капітал підприємства необхідний для:

- його державної реєстрації (на стадії створення підприємства);
- фінансування операційної, фінансової та інвестиційної діяльності;
- забезпечення його інвестиційної привабливості та кредитоспроможності, здатності до розвитку.

Власні грошові ресурси можуть формуватися з зовнішніх та внутрішніх джерел. Так, кошти, внесені учасниками, засновниками чи отримані від випуску акцій належать до зовнішніх джерел формування власних грошових ресурсів. Важливе місце у формуванні власних грошових ресурсів підприємства займають внутрішні джерела, основними з яких є нерозподілений прибуток та резервний капітал.

У пасиві Балансу (Звіту про фінансовий стан) наведено складові власного капіталу підприємства, а саме:

- зареєстрований (пайовий) капітал, який формується із внесків засновників, учасників, пайовиків та коштів, отриманих від випуску акцій, в частині їх номінальної вартості. Величина зареєстрованого капіталу зафіксована в установчих документах;
- капітал у дооцінках, який характеризує суму дооцінки необоротних активів підприємства;
- додатковий капітал, джерелами формування якого є емісійний дохід від розміщення акцій у сумі, що перевищує їхню номінальну вартість а також додаткові внески учасників;

- резервний капітал, що є сумою резервів, сформованих за рахунок чистого прибутку в розмірах, установлених засновницькими документами підприємства та нормативними актами. Його формують в розмірі не меншому, ніж 25% розміру статутного капіталу, а розмір щорічних відрахувань передбачається не меншим, ніж 5% суми чистого прибутку;

- нерозподілений прибуток (непокритий збиток), який є частиною чистого прибутку підприємства, що залишається у його розпорядженні після виплати дивідендів та здійснення відрахувань до резервного капіталу. У Балансі відображено величину накопиченого за весь період функціонування підприємства нерозподіленого прибутку. Якщо результатом господарської діяльності підприємства за певний період є збиток, то він зменшує суму нерозподіленого прибутку. У випадку, коли сукупна величина нерозподіленого прибутку є меншою, ніж величина збитків за період функціонування підприємства, то має місце непокритий збиток, який розраховується як різниця між величиною сукупного нерозподіленого прибутку та сукупного збитку за період діяльності;

- неоплачений капітал, який є сумою заборгованості власників за внесками до статутного капіталу;

- вилучений капітал, який характеризує фактичну собівартість викуплених у власників акцій власної емісії з метою подальшого їх анулювання чи перепродажу.

Суми вилученого, неоплаченого капіталу та непокритого збитку наводяться в дужках і підлягають вирахуванню при визначенні підсумку власного капіталу.

Для забезпечення фінансової стійкості до зовнішніх негативних впливів, частка власного капіталу в сукупному капіталі повинна становити не менше ніж 50%.

Власний капітал підприємства використовують для фінансування придбання основних засобів, інших необоротних та оборотних активів.

При недостатності власного капіталу підприємства використовують позичені та залучені грошові ресурси.

Позичені грошові ресурси включають довгострокові і короткострокові кредити банків та інших кредитних установ.

Складовими залученого капіталу, який виникає в ході господарської діяльності підприємства, є:

- довгострокові зобов'язання і забезпечення, крім довгострокових банківських кредитів (відстрочені податкові зобов'язання, довгострокові забезпечення, цільове фінансування та ін.);
- поточні зобов'язання і забезпечення, крім короткострокових банківських кредитів (поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги, за розрахунками з бюджетом, з оплати праці, зі страхування та ін.);
- зобов'язання, що пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття.

Формування в достатніх обсягах та ефективне використання грошових ресурсів підприємства є основою його стабільного функціонування та економічного розвитку.

Класифікацію можливих видів капіталу подано в Додатку Б.

Грошовий потік підприємства - це рух (надходження і витрачання) грошових коштів на розрахункових, валютних та інших рахунках і в касі підприємства в процесі його господарської діяльності, що в сукупності становить його грошовий обіг.

Класифікація істотно полегшує вивчення об'єкта та дає можливість розкрити чинники і оцінити їх вплив.

Грошові потоки можна класифікувати за рядом ознак:

1) за видами господарської діяльності: грошові потоки операційної, інвестиційної та фінансової діяльності.

Операційна (основна, поточна) діяльність визначена статутом організації при її створенні, для комерційного підприємства вона пов'язана з реалізацією товарів, робіт, послуг. Рух грошових коштів відображає операції з формування балансового й чистого прибутку. І оскільки операційна діяльність є основним джерелом прибутку підприємства, вона генерує основний потік грошових коштів. Якщо підприємство здійснює кілька видів діяльності (наприклад, виробничу і посередницьку або торгівельну й посередницьку), то грошові потоки також повинні розділятися в обліку, аналізі й управлінні. Грошовий потік операційної діяльності характеризується, з одного боку, грошовими виплатами постачальникам за сировину й матеріали, стороннім виконавцям робіт (послуг), заробітної плати персоналу, податковими платежами до бюджету і позабюджетних фондів та іншими виплатами, з іншого боку, надходженнями авансів від покупців, платежів за реалізовану продукцію, повернення податків з бюджету, іншими платежами. Н. В. Перловська зазначає, що у звіті основна діяльність представлена надходженнями й витратами грошових сум у зв'язку із взаємним виконанням зобов'язань усіх осіб, зацікавлених у справах організації, що припадають на звітний період. Це визначення охоплює всі напрямки статутної діяльності організації, описує всі джерела надходження грошових коштів та напрями їх використання, в тому числі і не пов'язані з основної діяльності (фінансування від акціонерів, надходження від дочірніх товариств, платежі забудовникам та іншим учасникам інвестиційної діяльності). Тому це визначення необхідно доповнити фразою: “крім грошових потоків, пов'язаних з інвестиційною та фінансовою діяльністю”.

Групування грошових потоків за основною, інвестиційною та фінансовою діяльністю дає можливість проаналізувати поточні грошові потоки, виявити, яка діяльність генерує основний позитивний грошовий потік, оцінити потребу в

зовнішньому фінансуванні й визначити його способи, контролювати платоспроможність і ліквідність підприємства;

2) за методом вартісного оцінювання у часі: в справжній вартості, в майбутній вартості.

Оцінка грошових потоків у майбутньої вартості застосовується для забезпечення порівнянності потоків, що відносяться до різних періодів. Така порівнянність необхідна при оцінюванні та порівнянні інвестиційних проектів з урахуванням заданого рівня ризику, а також при формуванні портфеля цінних паперів;

3) за безперервністю формування: регулярні й дискретні.

Прикладами регулярного грошового потоку є надходження виручки від реалізації продукції, дискретного - сплата відсотків за кредитами й погашення кредитів;

4) за стабільністю формування: рівномірні й нерівномірні.

Нерівномірність надходження і витрачання грошових коштів через сезонність, циклічність діяльності компанії призводить до необхідності синхронізації грошових потоків за часом і за обсягами. Як приклад рівномірних платежів можна навести лізингові, орендні платежі;

5) за відношенням до суб'єктів: зовнішні й внутрішні.

Внутрішні грошові потоки визначаються взаємовідносинами підприємства з підзвітними особами й співробітниками з оплати праці. Зовнішні надходження і виплати, пов'язані з надходженням виручки від реалізації та оплатою постачальникам за товари, в рази перевищують внутрішні потоки, а тому при плануванні та контролі грошових потоків використовуються різні методи, інструменти та підходи в залежності від їх видів;

6) за формою: готівкові й безготівкові.

Безготівковий і готівковий грошові потоки органічно пов'язані між собою і становлять єдиний грошовий обіг, розмежований лише на сфери

функціонування грошей у вигляді банкнот, монет і записів по рахункам в банках без їх речового участі.

7) за масштабами обслуговування: по підприємству в цілому, по структурному підрозділу, по окремих господарських операціях.

Грошовий потік по підприємству в цілому акумулює всі види грошових потоків, що обслуговують господарський процес підприємства, це найбільш агрегований показник.

Диференціація грошового потоку по структурних підрозділах підприємства (центрам відповідальності) визначає його як самостійний об'єкт управління в системі організаційно-господарської побудови підприємства.

Виділення грошового потоку по окремих господарських операціях дає можливість більш детально простежити ефективність кожної операції;

8) за напрямом руху: позитивні й негативні.

Позитивний (вхідний) потік грошових коштів характеризує сукупність надходжень грошових коштів на рахунки та до каси підприємства від усіх видів господарської діяльності (аналогом цього поняття є “приплив грошових коштів”). Приплив грошових коштів здійснюється за рахунок надходження виручки від реалізації продукції, авансів від покупців, збільшення статутного капіталу, розміщення облігаційних позик, отримання кредитів і позик, повернення позик від боржників тощо.

У свою чергу негативний (вихідний) грошовий потік (або “відтік грошових коштів”), характеризує сукупність виплат підприємством. Відтік грошових коштів виникає внаслідок покриття операційних витрат, інвестиційних витрат, платежів до бюджету та позабюджетні фонди, виплат дивідендів, погашення кредитів і позик, сплати відсотків тощо;

9) за методом нарахування: валові й чисті.

Валовий грошовий потік є сукупністю надходжень або виплат грошових коштів в аналізованому періоді часу в розрізі окремих його інтервалів. Чистий

грошовий потік розраховується як різниця між позитивним і негативним грошовими потоками в розглянутому періоді часу в розрізі окремих його інтервалів. Чистий грошовий потік є найважливішим результатом фінансової діяльності підприємства, багато в чому визначає його фінансову рівновагу й темпи зростання його ринкової вартості;

10) за рівнем достатності: надлишкові й недостатні.

Надмірний грошовий потік має місце, коли надходження коштів істотно перевищують реальну потребу підприємства в цілеспрямованому їх витрачанні. При дефіцитному грошовому потоці надходження грошових коштів не покривають потреби в них. Навіть при позитивному значенні чистого грошового потоку він може характеризуватися як дефіцитний, якщо ця сума не забезпечує планову потребу у витрачанні грошових коштів за всіма передбаченими напрямками господарської діяльності;

Отже, грошовий обіг підприємства - це рух грошових ресурсів у процесі економічної діяльності підприємства, пов'язаний з надходженням виручки від реалізації товарів, робіт і послуг, фінансуванням поточної та інвестиційної діяльності, з розрахунками в готівковій та безготівковій формі за різними зобов'язаннями підприємства. Його поява обумовлена існуванням грошей і виконанням ними функцій засобу платежу, засобу обігу і засобу накопичення. Грошовий обіг тісно пов'язаний з такими економічними категоріями як гроші, ціна, прибуток, фінанси, кредит. Сутність грошового обігу проявляється у двох його функціях: забезпеченні руху вартості суспільного капіталу й стимулюванні економічної активності суб'єктів господарювання.

Грошовий обіг супроводжує рух фінансових ресурсів, створює передумови для їх появи, що призвело до ототожнення грошових і фінансових потоків у економічній літературі.

Грошовий потік підприємства є рух (надходження і витрачання) грошових коштів по розрахункових, валютних та інших рахунках і в касі підприємства в

процесі його господарської діяльності, в сукупності становить його грошовий обіг.

Наведена класифікація грошових потоків, а також пов'язані з нею дискусійні питання дозволяють більш повно визначити суть грошових потоків, виявити фактори, що на них впливають.

1.3. Нормативно-правове забезпечення обліку грошових ресурсів

Державне регулювання бухгалтерського обліку та фінансової звітності в Україні здійснюється з метою: створення єдиних правил ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності, які є обов'язковими для всіх підприємств, гарантують і захищають інтереси користувачів, удосконалення бухгалтерського обліку та фінансової звітності.

В нормативно-правовій базі України існують певні суперечності щодо понять, пов'язаних із грошовими ресурсами та їх обліку і аудиту. Це не дає можливого розвитку методологічних та методичних підходів до розробки методик та складання чітких планів аудиторських процедур, що стосуються грошових ресурсів. Тому важливим питанням у напрямку виконання державою контролюючої та регулюючої функції регулювання обліку є вдосконалення їх нормативно-правової бази, як у сфері обліково-аналітичного забезпечення так і в сфері аудиту. Міжнародний рівень визначає та надає загальні принципи, засади та рекомендації, щодо облікового відображення грошових ресурсів на світовому рівні.

Національний рівень регулює закони та положення, закріплені державою у нормативних документах (держава встановлює перелік альтернатив або чітко регулює деякі питання бухгалтерського обліку). Основними законодавчими документами виступають:

- Господарський Кодекс України від 16.01.2003р. № 436-IV, зі змінами та доповненнями [42].
- Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. [43]
- Цивільний кодекс України від 16.01.2003р. № 435-IV, зі змінами і доповненнями [44].
- Закон України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” від 16.07.99 р. № 996-XIV, зі змінами і доповненнями [45].
- Закон України “Про акціонерні товариства” від 17.09.2008р. № 514-VI, зі змінами і доповненнями [46].
- Закон України “Про господарські товариства” від 19.09.1991р., № 1576-XII, зі змінами та доповненнями [47].
- Закон України “Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні” від 12.07.2001р. № 2658-III, зі змінами і доповненнями [48].
- Наказ Міністерства фінансів України “Про затвердження Методичних рекомендацій щодо заповнення форм фінансової звітності” від 28.03. 2013 р. № 433, зі змінами і доповненнями [49].
- Наказ “Про затвердження змін до деяких нормативно-правових актів Міністерства фінансів України з бухгалтерського обліку” від 27.06.2013 № 627 [50].
- Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності”, затв. наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013р. за № 73 [51].
- Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 6 “Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах”, затв. наказом Міністерства фінансів України від 28.05.99 за №137 [52].

- Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 “Основні засоби”, затв. наказом Міністерства фінансів України від 27.04.2000р. за № 92 [53].
- Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 “Дохід”, затв. наказом Міністерства фінансів України від 29.11.99р. за № 290 [54].
- Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 “Витрати”, затв. наказом Міністерства фінансів України від 31.12.99р. за №318 [55].
- Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 19 “Об’єднання підприємств”, затв. наказом Міністерства фінансів України від 07.07.1999р. за № 163 [56].

Рівні нормативно-правово регулювання грошових ресурсів також ще подано на рис. 1.1.

Основним нормативним актом з бухгалтерського обліку є Закон України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні”, який забезпечує одноманітність обліку майна, зобов’язань, господарських операцій, складання і надання користувачам необхідної достовірної інформації про майновий стан підприємств, їхні доходи і витрати. Він встановлює єдині правові і методологічні засади організації та ведення бухгалтерського обліку в Україні. Закон закріплює методологічні основи збирання, реєстрації й узагальнення інформації, що здійснюється шляхом суцільного, безперервного документування всіх господарських операцій [45].

Податковий кодекс України регулює відносини, що виникають у сфері справляння податків і зборів, зокрема визначає вичерпний перелік податків та зборів, що справляються в Україні, та порядок їх адміністрування, платників податків та зборів, їх права та обов’язки, компетенцію контролюючих органів, повноваження і обов’язки їх посадових осіб під час адміністрування податків, а також відповідальність за порушення податкового законодавства [43].

I рівень - Міжнародні нормативно-правові акти					
МСБО 7 «Звіт про рух грошових коштів»		МСБО 21 «Вплив змін валютних курсів»		МСБО 29 «Фінансова звітність в умовах гіперінфляції»	
II рівень – Національні нормативно-правові документи					
Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність»	Закон України «Про банки та банківську діяльність»	Закон України «Про застосування реєстраторів розрахункових операцій в сфері торгівлі, громадського харчування та послуг»	Податковий Кодекс	Закон України «Про Національний банк України»	Господарський Кодекс
III рівень – Підзаконні-нормативно правові акти					
П(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»		Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 22 «Вплив інфляції»		Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 21 «Вплив змін валютних курсів»	
IV рівень – Інструкції, положення державного рівня					
Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій.	Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні	Інструкція №146 «Про порядок відкриття та використання рахунків у національній та іноземній валюті»	Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності	Інструкція по інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, коштів і документів та розрахунків	

Рис. 1.1. Рівні нормативно-правового регулювання обліку грошових ресурсів

Господарський кодекс визначає основні засади господарювання в Україні і регулює господарські відносини, що виникають у процесі організації та здійснення господарської діяльності між суб'єктами господарювання, а також між цими суб'єктами та іншими учасниками відносин у сфері господарювання [42].

Третій рівень – підзаконні-нормативно правові акти, який представлений НП(С)БО 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності” визначаються зміст і

форма звіту про рух грошових коштів та загальні вимоги розкриття його статей [51]. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 22 “Вплив інфляції” визначає порядок коригування фінансової звітності, яка оприлюднюється, на вплив інфляції та загальні вимоги до розкриття інформації про неї у примітках до фінансової звітності.

Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 21 “Вплив змін валютних курсів” визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про операції в іноземних валютах та відображення показників статей фінансової звітності господарських одиниць за межами України в грошовій одиниці України.

Четвертий рівень представлений Інструкцією про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій ця інструкція встановлює призначення і порядок ведення рахунків бухгалтерського обліку для узагальнення методом подвійного запису інформації про наявність і рух активів, капіталу, зобов'язань та факти фінансово-господарської діяльності підприємств, організацій та інших юридичних осіб (крім банків, бюджетних установ та підприємств, які відповідно до законодавства складають фінансову звітність за міжнародними стандартами фінансової звітності) незалежно від форм власності, організаційно-правових форм і видів діяльності, а також виділених на окремий баланс філій, відділень та інших відособлених підрозділів юридичних осіб (далі – підприємства). Ведення позабалансових рахунків здійснюється за простою системою (без застосування методу подвійного запису).

Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні [20] розроблено відповідно до Закону України “Про Національний банк України” і визначає порядок ведення касових операцій у національній валюті України юридичними особами (крім банків) та їх відокремленими підрозділами незалежно від організаційно-правової форми та форми власності, органами

державної влади та органами місцевого самоврядування під час здійснення ними діяльності з виробництва, реалізації, придбання товарів чи іншої господарської діяльності, фізичними особами, які здійснюють підприємницьку діяльність, фізичними особами.

Інструкція №146 “Про порядок відкриття та використання рахунків у національній та іноземній валюті” регулює правовідносини, що виникають під час відкриття банками, їх відокремленими підрозділами, які здійснюють банківську діяльність від імені банку, та філіями іноземних банків в Україні (далі – банки).

Отже чітка та визначена організація обліку та звітності грошових ресурсів є необхідною умовою ефективного управління підприємством. На достовірному обліку грошових ресурсів господарюючих суб’єктів базується державне регулювання грошово-кредитних відносин, адже саме він є механізмом запобігання фінансовим махінаціям та правопорушенням.

.

РОЗДІЛ II
ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ГРОШОВИХ РЕСУРСІВ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЇХ
ВІДОБРАЖЕННЯ В СИСТЕМІ ЗВІТНОСТІ
СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЧОГО КООПЕРАТИВУ
ІМЕНІ Т.Г. ШЕВЧЕНКА

2.1. Організація обліку грошових ресурсів у СВК ім. Т.Г. Шевченка

Більшість операцій, що відбуваються на підприємстві, пов'язана з придбанням, виробництвом і продажем товарів, робіт, послуг, отже, оплатою та одержанням грошових коштів та їх еквівалентів. Оскільки грошові кошти мають здатність обертатись, ступінь ризику помилок в обліку та контролю за цією ділянкою обліку є досить значним. Саме тому суттєвим завданням є підвищення якості обліково-аналітичної інформації як щодо окремих об'єктів обліку, так і щодо всієї системи обліку й звітності на підприємстві, що може бути забезпечено на базі таких фундаментальних якісних характеристик, як правдивість, точність, повнота, нейтральність, що формуються на основних принципах надання та розкриття обліково-аналітичної інформації. Облік грошових коштів та належна його організація є суттєвими ланками у функціонуванні господарюючого суб'єкта, від яких залежать фінансова сталість та ділова активність загалом. Майже всі операції, що відбуваються на підприємстві, пов'язані з придбанням, виробництвом, реалізацією товарів і послуг, тобто з оплатою та одержанням грошових коштів, що є найбільш ліквідними активами та беруть участь у різних етапах облікового циклу. За участю грошових коштів на підприємстві відбувається процес акумуляції чинників виробництва, що гарантує кругообіг основного та оборотного капіталів. Саме наявність грошових коштів визначає, чи є підприємство платоспроможним, конкурентоспроможним, чи є ефективною вибрана стратегія діяльності, чи є можливим його подальший розвиток.

Підприємство СВК ім. Т.Г. Шевченка зареєстровано 29.02.2000р. за юридичною адресою 78124, Івано-Франківська обл., Коломийський р-н, село Тишківці, вул. Незалежності, будинок 13. Керівником організації є Неміш Роман Васильович. Розмір статутного капіталу складає 24 523,00 грн.

Організація обліку грошових ресурсів підприємства є досить важливим питанням під час контролю операцій із ними. Готівковий і безготівковий грошові обороти органічно пов'язані між собою, що реалізується через перехід однієї форми в іншу. Наприклад, виручка надходить до каси підприємства, а потім здається до установи банку для зарахування на поточний або інший рахунок. Із цих рахунків у банку проводяться розрахунки між господарюючими суб'єктами та надходить готівка в касу підприємства для видачі заробітної плати, авансу підзвітним особам тощо. Для забезпечення достовірної і точної інформації про рух коштів необхідно забезпечити їх чіткий, своєчасний та повний облік, тому основними завданнями бухгалтерського обліку грошових коштів є [17]:

- правильна організація, своєчасне й законне проведення безготівкових і готівкових розрахункових операцій;
- своєчасне та правильне документування операцій із руху грошових коштів і розрахунків;
- забезпечення збереження грошових коштів і цінних паперів у касі підприємства;
- контроль над витрачанням грошових коштів;
- своєчасне та точне ведення розрахунків із дебіторами та стягнення заборгованості;
- періодичне проведення інвентаризацій грошових коштів і дебіторської заборгованості;

- забезпечення схоронності коштів у місцях їх зберігання і контроль над їх цільовим використанням;
- своєчасне і повне відображення в документах і реєстрах бухгалтерського обліку руху коштів у касі підприємства і на рахунках у банку;
- суворе дотримання встановлених правил ведення касових операцій і здійснення розрахунків між суб'єктами господарської діяльності;
- забезпечення своєчасності взаєморозрахунків із метою запобігання штрафним санкціям.

Існує загальне положення про те, що підприємство повинно мати план рахунків, розрахований на його індивідуальні вимоги. Це означає, що підприємству дозволяється створювати власну нумерацію рахунків. У всіх бухгалтерських програмах для ПК існує стандартизований план рахунків. Тому потрібно налаштувати його відповідно до конкретних вимог установи. Загальна сума надходжень, видатків та залишків готівки відображається на активному рахунку 30 “Грошові кошти”. Облік коштів на поточному рахунку в національній валюті здійснюється на рахунку 311 “Поточні рахунки в національній валюті”. Плата за розрахунково-касове обслуговування відноситься на адміністративні витрати (п. 18 П(С)БО 16 “Витрати”). Облік іноземної валюти на рахунках у банку ведеться на субрахунку 312 “Поточні рахунки в іноземній валюті” [18].

Проведення платежів по поточному рахунку банк здійснює на основі платіжного доручення, яке подано від клієнта. Підставою для здійснення бухгалтерських проведення по рахунку 311 є банківська виписка по поточному рахунку. На рахунку 33 “Інші кошти” узагальнюється інформація про наявність та рух грошових коштів (у національній та іноземній валютах), що знаходяться в касі підприємства (поштових марок, марок гербового збору, оплачених путівок до санаторіїв, пансіонатів, будинків відпочинку тощо), та кошти в

дорозі, тобто грошові суми, внесені до кас банків, ощадних кас або поштових відділень для подальшого їх зарахування на рахунках підприємства в банках.

Оприбуткування готівки та її виплата з каси підприємства потребують спеціальної супровідної документації та повинні бути записані у стандартизованій касовій книзі [19]. Згідно п.11 Положення №148, готівка, яка надходить в касу, має бути оприбуткована в день отримання готівки в повній сумі. Квитанція, яка є відривною частиною прибуткового касового ордера, засвідчена підписом головного бухгалтера засвідчує оприбуткування готівки в касу.

Видача готівки з каси проводиться за видатковими касовими ордерами або видатковими відомостями. До них можуть додаватися заява на видачу готівки, розрахунки тощо [20].

У зв'язку зі змінами у законодавстві України Положенням №148 передбачено, що використання печатки підприємством не є обов'язковим. Всі надходження та видача готівки у національній валюті відображаються у касовій книзі.

Важливою при здійсненні розрахунків за реалізовані товари (наданні послуг) є класифікація операції як безготівкової. Безготівковими є такі розрахунки (п. 1.4 Інструкції № 637):

- перерахування грошових коштів з поточного рахунку на інший поточний рахунок;
- внесення коштів до банку для подальшого їх перерахування на поточний рахунок.

Остання операція є безготівковою тільки для особи, яка отримує кошти. Для особи, яка вносить кошти – це готівкова операція. Обмеження щодо суми готівкових операцій за один день між підприємством та банком відсутні (ч. 2 п. 6 Положення № 148). Згідно Інструкції № 492, підприємство може відкривати необмежену кількість рахунків. Винятком є рахунок для формування статутного

капіталу, тобто тільки один такий поточний рахунок може бути відкритий підприємством.

Основними видами рахунків, які підприємство може відкривати у період своєї діяльності є поточні та депозитні рахунки. Поточний рахунок – це рахунок, який відкривається банком клієнту на договірній основі для зберігання грошей і здійснення розрахунково-касових операцій за допомогою платіжних інструментів відповідно до умов договору та вимог законодавства. Депозитний рахунок – це рахунок, який відкривається банком клієнту на договірній основі для зберігання грошей, що передаються клієнтом в управління на встановлений строк або без зазначення такого строку під визначений процент (дохід) та підлягають поверненню клієнту відповідно до законодавства та умов договору [18].

При обліку грошових коштів можна виділити наступні етапи:

- первинний облік (фіксується в документах (типова форма КО-1, КО-2, КО-3, КО-4, КО-5, платіжне доручення, виписки банку));
- поточний облік (аналітичний і синтетичний, фіксується в облікових регістрах (Журнал 1 і відомості 1.1, 1.2, 1.3));
- зведений, узагальнюючий (синтетичний облік та звітність).

До наявних облікових проблем стосовно руху та наявності грошових коштів слід віднести: визнання та класифікацію грошових коштів; правильне їх відображення у фінансовій звітності; організацію контролю над процесом збереження та використання грошових коштів; оптимізацію надходжень і виплат готівки та формування інформаційної бази даних для аналізу отриманих і втрачених вигод від проведених заходів; повноту та своєчасність відображення в системі обліку руху грошових коштів [11, с. 118]. Нині важливою є необхідність повної автоматизації обліку грошових коштів, що забезпечить високу точність облікових даних, пов'язаних із рухом грошових коштів.

На сучасному етапі суттєвою проблемою обліку операцій з грошовими коштами є несвоєчасне, неповне та неправдиве відображення операцій у системі обліку, внаслідок чого виникають складнощі щодо визначення фактичного розміру коштів, наявних на підприємстві, оскільки вони неповністю або несвоєчасно оприбутковані. Це створює додаткові проблеми, зокрема відсутність інформації щодо руху грошових потоків, що унеможливорює результативно здійснювати керування капіталом і прогнозувати можливі збитки для підприємства.

Проблемою обліку операцій з грошовими коштами є також ухилення від оподаткування шляхом використання позаоблікових грошових коштів. Наслідком цієї ситуації є неправильне відображення податкових стягнень та низка інших помилок, які можна виявити лише під час інвентаризації. Для забезпечення дієвого контролю за рухом грошових коштів слід виконувати своєчасний контроль за надходженням і витратами грошових коштів. Доцільно створювати прогножуючі показники на наступний рік, де будуть відображені розрахунок планового доходу від основної діяльності та витрати коштів у розрізі статей витрат. При цьому важливим є впровадження автоматизованого обліку грошових коштів, що забезпечить високу точність та правильність облікових даних, матиме вплив на підвищення продуктивності праці робітників. Отже, для того щоби підвищити результативність процесу управління, можна застосовувати таку систему контролю, яка спроможна значно вплинути на діяльність суб'єкта підприємництва та виявити шляхи покращення його фінансового стану.

Грошові кошти, а також і операції, що формують грошові потоки, вимагають детального обліку і контролю. Грошові кошти є однією з відповідальних ділянок внутрішньогосподарського контролю, оскільки значна частина зловживань відбувається шляхом розкрадань готівки з каси підприємства. Для контролю за використанням коштів формуються економічні

служби на підприємстві. А з метою контролю в області обліку і в області дотримання законодавства застосовують перевірки. Перевірка може бути як внутрішня, так і зовнішня з залученням сторонніх інспекторів.

Таким чином, належно й своєчасно організований бухгалтерський облік грошових ресурсів сприятиме дотриманню розрахункової та касової дисципліни, що підвищуватиме ефективність використання найбільш ліквідних активів підприємства.

2.2. Синтетичний та аналітичний облік грошових коштів

Синтетичні рахунки – рахунки, призначені для обліку економічно однорідних груп господарських засобів та джерел їх утворення (капіталу та зобов'язань), господарських процесів та їх результатів у грошовому виразі.

Однак для прийняття рішень керівниками різних рівнів підприємства потрібна більш деталізована інформація про стан активів та зобов'язань, їх зміни, розміри доходів і витрат за окремими видами продукції тощо. Таку інформацію отримують з аналітичних рахунків, що використовуються для обліку окремих деталізованих об'єктів.

Аналітичні рахунки – рахунки, призначені для обліку деталізованих засобів, джерел їх утворення та господарських процесів.

Аналітичні рахунки дають усю потрібну інформацію про наявність об'єкта обліку на початок звітного періоду, зміни, що відбуваються з ним під впливом господарських операцій, та його залишок на кінець звітного періоду.

Між аналітичними рахунками та субрахунками (синтетичними рахунками) існує тісний взаємозв'язок. Сума залишків на початок періоду на аналітичних рахунках дорівнює залишкам на синтетичному рахунку; сума оборотів на аналітичних рахунках дорівнює оборотам на синтетичному рахунку; сума залишків на кінець періоду на аналітичних рахунках дорівнює залишку на

синтетичних рахунках та субрахунках використовують оборотні відомості синтетичного обліку.

Облік наявності та руху готівкових грошових коштів ведеться на рахунку 30 «Каса», він має такі субрахунки:

- 301 “Каса в національній валюті”;
- 302 “Каса в іноземній валюті”.

За дебетом рахунка 30 “Каса” відображається надходження грошових коштів у касу підприємства, за кредитом - виплата грошових коштів з каси підприємства.

Аналітичний облік касових операцій ведеться у “Картці аналітичного обліку готівкових операцій”, яка призначена для відображення операцій з готівкою в касі бюджетної установи в розрізі кодів бюджетної класифікації та видів коштів (окремо за загальним та спеціальним фондами й видами коштів спеціального фонду). Картка відкривається щомісячно, записи в ній здійснюються на підставі кожного звіту касира.

Регістром синтетичного обліку касових операцій є “Накопичувальна відомість за касовими операціями” - меморіальний ордер 1.

Кореспонденція рахунків за операціями з обліку готівки подано в табл. 2.1.

Рахунок 31 “Рахунки в банках” призначений для обліку наявності та руху грошових коштів, які знаходяться на рахунках у банку, і які можуть бути використані для поточних операцій. Він активний, балансовий, призначений для обліку господарських засобів - грошових коштів і має такі субрахунки:

- 311 “Поточні рахунки в національній валюті”;
- 312 “Поточні рахунки в іноземній валюті”.

Аналітичний облік за рахунком 31 “Рахунки в банках” може вестися за видами рахунків, відкритих у банківських установах. Він повинен надавати можливість щоденно визначати залишки грошових коштів на рахунках в

банках, їх рух за певний період, виявляти накопичення грошових коштів понад мінімальної потреби для розміщення його у високоліквідних активах.

Таблиця 2.1

Типові кореспонденції рахунків обліку готівки

№ з/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків	
		Дт	Кт
1	Оприбутковано гроші з банку в касу	301 «Каса в національній валюті»	311 «Поточні рахунки в національній валюті»
2	Оприбутковано невикористаний залишок готівки від підзвітної особи	301 «Каса в національній валюті»	372 «Розрахунки з підзвітними особами»
3	Оприбутковано в касу грошові кошти, отримані з банку	301 «Каса в національній валюті»	311 «Поточні рахунки в національній валюті»
4	Внесено засновниками кошти для погашення заборгованості з поповнення статутного капіталу	301 «Каса в національній валюті»	46 «Неоплачений капітал»
5	Внесено винною особою за визнану недостачу запасів	301 «Каса в національній валюті»	375 «розрахунки за відшкодування завданих збитків»

Відображення на рахунках бухгалтерського обліку основних операцій з руху грошових коштів на поточних рахунках наведено в табл. 2.2.

Субрахунок 311 «Поточні рахунки в національній валюті» призначений для обліку коштів у національній валюті, які знаходяться на поточному рахунку в банку. Субрахунки 312 «Поточні рахунки в іноземній валюті» та 314 «Інші рахунки в банку в іноземній валюті» призначені для узагальнення інформації про наявність і рух грошових коштів в іноземній валюті. На субрахунок 313 «Інші рахунки в банку в національній валюті» обліковується рух коштів, які знаходяться в акредитивах, на особових рахунках із вантажообігу та в чекових книжках.

Таблиця 2.2

Кореспонденція рахунків з обліку коштів на поточних рахунках у банку

№ з/П	Зміст Операції	Кореспонденція рахунків	
		Дт	Кт
1	Передано готівку з каси в банк	31 «Рахунки в банку»	30 «Каса»
2	Оплачені покупцями за товари, роботи, послуги, запаси, основні засоби	31 «Рахунки в банку»	36 «Розрахунки з покупцями і замовниками»
3	Одержано короткострокову позику в банк	31 «Рахунки в банку»	60 «Короткострокові позики»
4	Повернуто з бюджету переоплату податків	311 «Поточні рахунки в національній валюті»	64 «Розрахунки за податками і платежами»
5	Одержано фінансову допомогу на поворотній основі	31 «Рахунки в банку»	55 «Інші довгострокові зобов'язання»
6	Одержано відшкодування від матеріально відповідальних осіб	31 «Рахунки в банку»	37 «Розрахунки з різними дебіторами»
7	Оплачено витрати на перевезення запасів	63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками»	31 «Рахунки в банку»
8	Проведено розрахунки з постачальником	63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками»	31 «Рахунки в банку»

Рахунок 33 “Інші кошти” має такі субрахунки:

- 331 “Грошові документи в національній валюті”;
- 332 “Грошові документи в іноземній валюті”;
- 333 “Грошові кошти в дорозі в національній валюті”;
- 334 “Грошові кошти в дорозі в іноземній валюті”.

За дебетом рахунку 33 “Інші кошти” відображається надходження грошових документів до каси підприємства та коштів у дорозі, за кредитом - вибуття грошових документів і списання коштів у дорозі після їх зарахування на відповідні рахунки.

Грошовими документами вважаються документи, що знаходяться в касі підприємства: оплачені путівки в санаторії, пансіонати і будинки відпочинку; поштові марки; проїзні квитки тощо.

Згідно з Порядком, встановленим Національним банком України від 25.06.93 р. № 21, бланки акцій також зберігаються в касі.

Гроші, здані до банку або інкасаторам, але не зараховані на поточний рахунок, є грошовими коштами в дорозі.

Касові операції оформлюються документами, типові міжвідомчі форми яких затверджені Мінстатом України за згодою НБУ і Мінфіном України, і які повинні застосовуватись без змін на всіх підприємствах, незалежно від їх відомчої підпорядкованості та форми власності:

- КО-1 “Прибутковий касовий ордер”;
- КО-2 “Видатковий касовий ордер”;
- КО-3, За “Журнал реєстрації прибуткових та видаткових касових документів”;
- КО-4 “Касова книга”;
- КО-5 “Книга обліку прийнятих та виданих касиром грошей”.

Касові ордери - це документ, то засвідчують законність надходження грошей до каси підприємства та їх витрачання за цільовим призначенням.

Оприбуткування готівки в касу здійснюється на підставі прибуткового касового ордеру (ПКО), підписаного головним бухгалтером або уповноваженими на це особами. При цьому особі, яка здала гроші, після отримання їх касиром видається квитанція, підписана головним бухгалтером та касиром. ПКО в залежності від цілей використання коштів, які надходять до каси, повинен мати юридичне обґрунтування. В прибутковому касовому ордері зазначають, від кого прийнято гроші, на якій підставі, сума (цифрами і прописом), підпис головного бухгалтера і касира.

Для одержання в банку чекової книжки необхідно заповнити заяву, в якій зазначається прізвище, ім'я, по батькові касира і зразок його підпису. Заява повинна бути завірена печаткою підприємства, підписами керівника та головного бухгалтера. За цією заявою касир одержує чекову книжку на 25 або 50 чеків. Зберігається чекова книжка в касі підприємства. Жодних виправлень у чеках не допускається. На корінці чеку вкачується прізвище, ім'я та по батькові особи, якій доручено одержання готівки.

Витрачання готівки з каси оформлюється видатковим касовим ордером (ВКО). Він підписується корінником і головним бухгалтером підприємства чи особами, ними уповноваженими. Якщо на доданих до видаткових касових ордерів документах, заявках, рахунках, інших розрахункових документах присутній дозволяючий надпис керівника підприємства, то його підпис на видаткових ордерах не є обов'язковим. У випадку видачі грошей окремій особі за видатковим касовим ордером касир вимагає пред'явлення документу, який засвідчує особу отримувача і містить фотокартку то особистий підпис власника.

На операцію по здачі грошей до банку касир, крім видатковою касового ордеру, також оформлює об'яву на внесок готівкою, в якій вказує дату операції, хто здає кошти і через кого, банк та назву одержувача, суму цифрами і прописом, призначення внеску, номер власного рахунку. Об'ява складається з трьох частин. Перша частина залишається в банку, друга (квитанція) - передається касиру, третя (ордер) - повертається підприємству з випискою банку після зарахування грошей на поточний рахунок.

Оплата праці, виплата допоміг по тимчасовій непрацездатності проводиться касиром за платіжними (розрахунково-платіжними) відомостями, без складання видаткового касового ордера на кожного отримувача. На титульному аркуші платіжної (розрахунково-платіжної) відомості робиться надпис про видачу грошей за підписами керівника та головного бухгалтера або осіб, ними уповноваженими, із зазначенням строків видачі грошей і суми

прописом. В аналогічному порядку може оформлюватись і разова видача грошей на оплату праці (у випадку відпустки, хвороби тощо), а також видача в підзвіт на витрати, пов'язані із службовими відрядженнями, декільком особам. По закінченні трьох робочих днів, які встановлені для виплати заробітної плати, бухгалтер виписує ВКО на загальну виплачену за платіжною відомістю суму.

Прибуткові та видаткові касові ордери чи документи, що їх замінюють, до передачі в касу реєструються бухгалтерією в журналі реєстрації прибуткових та видаткових касових ордерів (форма № КО-3). Журнал реєстрації побудовано таким чином, що за його даними здійснюється контроль за цільовим призначенням готівки, отриманої і витраченої підприємством. Після реєстрації касові ордери передаються бухгалтером в касу підприємства для виконання. Видаткові касові ордери, оформлені за платіжними (розрахунково-платіжними) відомостями на виплату заробітної плати, реєструються після видачі.

Всі факти надходження і вибуття готівки на підприємстві відображаються в касовій книзі.

Касова книга - обліковий регістр, призначений для обліку касових операцій касиром підприємства.

Облік грошових ресурсів супроводжується і їх відображенням у фінансовій звітності, що подається надалі.

2.3. Відображення інформації про грошові ресурси у фінансовій звітності підприємства

Успішне вирішення виникаючих на підприємстві фінансових проблем багато в чому залежить саме від створення і використання певної системи управління грошовими ресурсами, базовими складниками якої є чітко працююча система обліку, ретроспективний аналіз і перспективне фінансове планування грошових потоків. Фінансова звітність підприємства являє собою

джерело інформації, на основі якого економісти приймають рішення щодо подальшого розвитку підприємства. Тому дуже важливо, особливо тепер, коли економічна ситуація в країні нестабільна, звернути увагу саме на формування влучного та ефективного прогнозу щодо управління грошовими коштами.

Бухгалтерський облік в свою чергу повинен забезпечувати управлінський персонал необхідною інформацією, яка повинна відповідати якісним характеристикам підготовки фінансової звітності.

Основним інформаційним джерелом щодо руху грошових коштів та їх еквівалентів є форма № 3 фінансової звітності “Звіт про рух грошових коштів” (Додаток В). Цей звіт є одним із найскладніших у всій фінансовій звітності підприємства. “Звіт про рух грошових коштів” надає інформацію про операційну, фінансову та інвестиційну діяльність підприємства, а також дає можливість оцінити ситуацію, пов’язану з надходженням та витрачанням грошових коштів, та визначити потреби підприємства щодо використання цих коштів.

Тобто форма звітності є багатосторонньою, що суттєво ускладнює процес його заповнення [17].

Звіт про рух грошових коштів - це один з трьох ключових фінансових звітів, в яких відображаються грошові кошти, отримані та витрачені протягом певного періоду часу. Звіт про рух грошових коштів виступає мостом між звітом про прибутки та балансом, показуючи, як гроші переміщувались у бізнес та виходили з нього. Звіт про рух грошових коштів вимірює, наскільки добре підприємство управляє своїм грошовими ресурсами, тобто, наскільки добре підприємство використовує готівку для оплати своїх боргових зобов’язань та фінансування своїх операційних витрат. Даний звіт дозволяє інвесторам зрозуміти, як працюють підприємства, звідки беруться її гроші та як вони витрачаються. Він є важливим, оскільки допомагає інвесторам визначити, чи знаходиться підприємство на міцній фінансовій основі. Кредитори, з іншого

боку, можуть використовувати Звіт про рух грошових коштів для визначення кількості наявних грошових коштів для фінансування своїх операційних витрат та сплати боргів [20].

Основними складовими звіту про рух грошових коштів є:

- Грошові кошти від операційної діяльності: основна діяльність, що приносить прибуток організації, та інші види діяльності, які не інвестують чи фінансують; будь-які грошові потоки від поточних активів та поточних зобов'язань. Іншими словами, він відображає, скільки грошей утворюється за продукти чи послуги компанії.

- Грошові кошти від інвестиційної діяльності: будь-які грошові потоки від придбання та вибуття довгострокових активів та інших інвестицій, які не включаються до грошових еквівалентів. Зазвичай зміни грошових коштів від інвестування є предметом «виведення коштів», оскільки готівка використовується для придбання нового обладнання, будівель або короткострокових активів, таких як товарні цінні папери. Однак, коли підприємство розпоряджається активом, транзакція вважається «готівкою» для обчислення грошових коштів від інвестування.

- Грошові кошти від фінансової діяльності: будь-які грошові потоки, які призводять до зміни розміру та складу внесеного власного капіталу або позик суб'єкта господарювання (тобто облігацій, акцій, дивідендів). Таким чином, якщо підприємство видає облігації населенню, дане підприємство отримує грошове фінансування; однак, коли відсотки виплачуються власникам облігацій, підприємство зменшує свої грошові кошти.

Операційний розділ звіту про рух грошових коштів може бути показаний або прямим методом (форма №3), або непрямим методом (форма №3-н). За будь-яким методом розділи щодо інвестування та фінансування однакові. Єдина відмінність - в операційному розділі. Прямий метод показує основні класи валових грошових надходжень та валових грошових виплат. З іншого боку,

непрямий метод починається з чистого доходу та коригує прибуток/збиток за наслідками транзакцій. Зрештою, грошові потоки з операційної секції дадуть той самий результат, чи при прямому чи непрямому підході, однак презентація буде відрізнятися. На мою думку, прямий метод є кориснішим як для самого підприємства, так і для користувачів фінансової звітності. При прямому методі всі окремі види грошових коштів, які отримуються або виплачуються, відображаються в сукупності, а загальна сума - це отриманий грошовий потік. У непрямому методі для отримання грошових потоків використовуються позиції бухгалтерського обліку, такі як чистий дохід, амортизація тощо [21]. Кожне підприємство має можливість самостійно обрати відповідний метод розрахунку, але обов'язково слід внести зміни в наказ про облікову політику в частині фінансової звітності.

Зміни дебіторської заборгованості у балансі від одного облікового періоду до наступного також повинні відображатися у грошовому потоці. Якщо дебіторська заборгованість зменшується, це означає, що більше грошей надійшло на підприємство від клієнтів, що погашають їхні кредитні рахунки - сума, на яку знизилася дебіторська заборгованість, потім додається до чистих продажів. Якщо дебіторська заборгованість збільшується від одного облікового періоду до наступного, сума збільшення повинна бути віднята з чистих продажів, оскільки, хоча суми, представлені в дебіторській заборгованості, є доходом, вони не є готівкою.

Інформація про рух грошових коштів відображалася у "Балансі" підприємства (Додаток Д) у розділі II "Оборотні активи", а саме у рядках "Грошові кошти та їх еквіваленти" (табл. 2.3).

Таблиця 2.3

Подання інформації про грошові кошти у Балансі СВК ім. Т.Г. Шевченка

Баланс (звіт про фінансовий стан)		Зміст	Джерело інформації	Різниця
назва статті	код			
Кошти та їх еквіваленти	1165	Вносять загальну суму готівки в касі підприємства, грошей на поточних та інших рахунках у банку, які можна використати для поточних операцій, а також коштіву дорожі, електронних грошей, еквівалентів коштів як в національній, так і в іноземній валюті	Сальдо Дт 30, 31, 33, 351	Раніше кошти та еквіваленти показували окремо в національній, та іноземній валютах. Тепер усю суму таких активів незалежно від валюти й місцезнаходження (каса, поточний рахунок) включають до аналізованої статті
вписуваний рядок Готівка	1166	Розшифровують суму готівки підприємства, як в національній, так і в іноземній валюті	Сальдо Дт 30	Раніше рядок був стаціонарним і відображав дані лише про готівку в касі
вписуваний рядок Рахунки в банках	1167	Вносять загальну суму коштів на поточному та інших рахунках	Сальдо Дт 30, 31	Раніше такого рядка не було

Збільшення товарних запасів свідчить про те, що підприємство витратило більше грошей на придбання більшої кількості сировини. Якщо товарно-матеріальний запас був сплачений готівкою, збільшення вартості запасів вираховується з чистого продажу. Зменшення запасів додається до чистих продажів. Якщо товарний запас був придбаний в кредит, на балансі відбудеться збільшення кредиторської заборгованості, а сума збільшення з одного року на інший буде додана до чистого обсягу продажів. Така ж логіка справедлива і для податків, що підлягають сплаті, зарплати та передплаченого страхування. Якщо щось виплачено, різницю у вартості, що заборговується, від року до наступного року, слід відняти з чистого доходу. Якщо є сума, яка ще заборгована, то будь-які різниці доведеться додати до чистого прибутку. Витрати на амортизацію

зменшують прибуток, але не впливають на рух грошових коштів (це безготівкові витрати). Згідно з МСФЗ, у звіті про рух грошових коштів є два способи подання витрат та доходів від відсотки. Склад грошових коштів також розкривається у Примітках до річної фінансової звітності (форма № 5, у розділі VI «Грошові кошти»).

На рис. 2.1 зображено перелік статей форм фінансової звітності в Україні, в яких висвітлюється рух і стан грошових коштів на підприємстві та взаємозв'язок між ними.

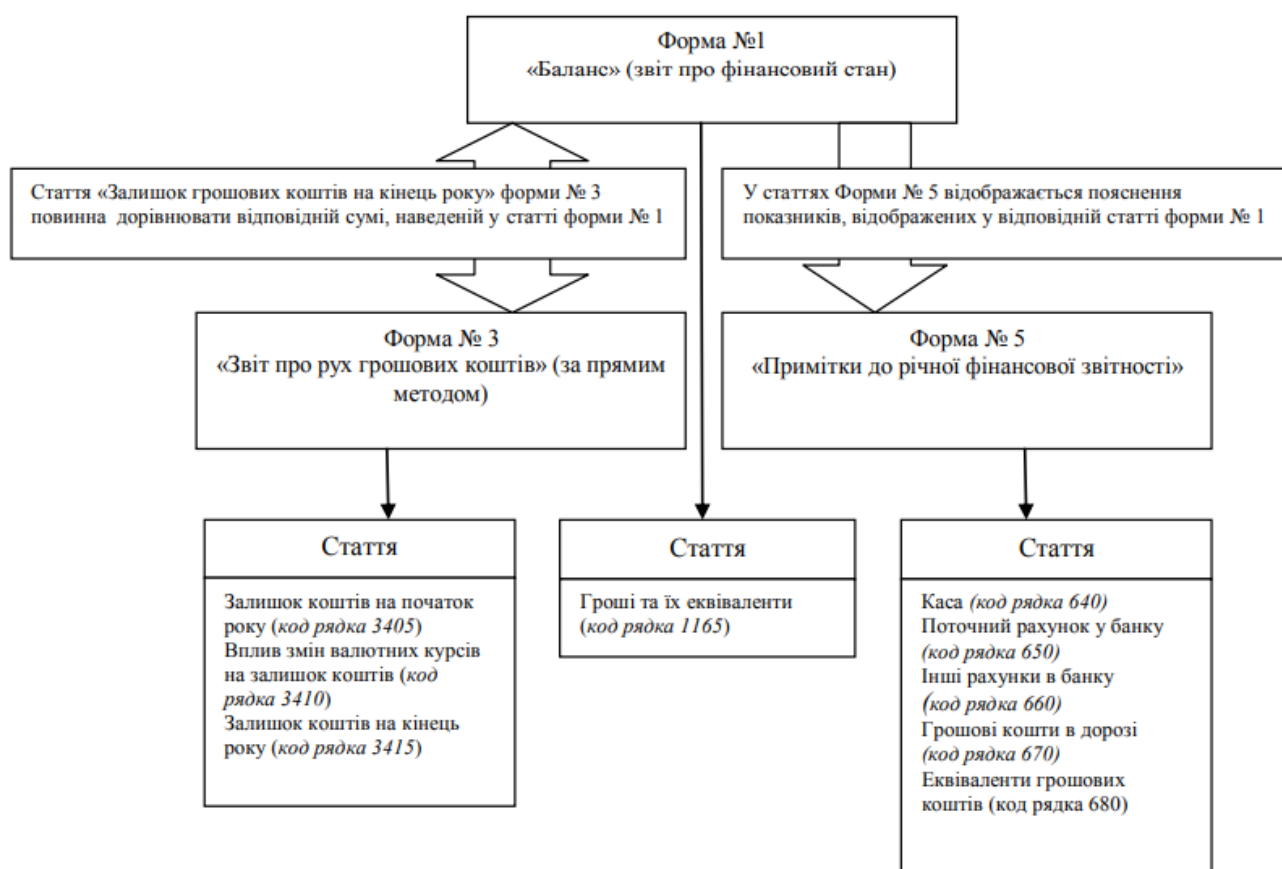

Рис. 2.1. Взаємозв'язок форм фінансової звітності щодо відображення грошових коштів

Можна виокремити такі проблемні аспекти формування інформації про рух грошових коштів у фінансовій звітності:

- наявність двох методів складання Звіту про рух грошових коштів породжує суперечки, а саме: відсутність повної картини про рух грошових коштів за основними статтями надходжень і виплат грошових коштів (за використання прямого методу) та про причини відхилення чистого грошового потоку від чистого прибутку (за використання непрямого методу);

- відсутність окремої стандартизації відображення в обліку операцій з грошовими коштами. Впровадження нового стандарту приведе до підвищення правильності та аналітичності відображення грошових коштів у фінансовій звітності;

- недостатня аналітичність Звіту про рух грошових коштів для використання даних звіту в процесі прийняття управлінських рішень.

Отже під час складання фінансової звітності і відображення у ній інформації про грошові кошти слід усвідомлювати важливість повноти відображення даних, оскільки показники звітності є джерелом інформації для прогнозування і прийняття управлінських рішень на підприємстві.

РОЗДІЛ III

АНАЛІЗ І КОНТРОЛЬ ГРОШОВИХ РЕСУРСІВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЧОГО КООПЕРАТИВУ ІМЕНІ Т.Г. ШЕВЧЕНКА

3.1. Особливості аналізу грошових коштів

Необхідною умовою започаткування та успішного функціонування будь-якого бізнесу є наявність певного обсягу грошових коштів. Під час виробничої діяльності капітал постійно здійснює кругообіг: грошова форма – виробнича – товарна – грошова, а отже грошові кошти постійно витрачаються і надходять, що називають грошовим потоком.

Метою аналізу грошових потоків підприємства є оцінка здатності підприємства генерувати грошові кошти в розмірі і в строки, необхідні для здійснення планових витрат, сприяння ефективному управлінню грошовими потоками підприємства, що дозволить:

- забезпечити фінансову незалежність підприємства;
- підвищити ефективність операційної та інших видів діяльності;
- забезпечити прискорення оборотності капіталу;
- оптимізувати потребу в залученому капіталі;
- знизити ризик неплатоспроможності.

Аналіз грошових потоків проводиться за підприємством у цілому, а також у розрізі основних видів господарської діяльності.

Основні завдання аналізу грошових потоків:

- оцінка стану грошових коштів та грошового потоку за показниками їх обсягів, структури та динаміки загалом і у розрізі видів діяльності підприємства;
- з'ясування структури джерел надходжень грошових коштів;

- вивчення структури напрямів витрачання грошових коштів;
- дослідження взаємозв'язку динаміки показників діяльності та грошових коштів;
- виявлення рівня достатності грошових коштів, необхідних для нормального функціонування підприємства;
- вивчення факторів, що зумовили вплив на зміну залишків і обсяги руху грошових коштів;
- визначення ефективності їх використання загалом і за результатами операційної, інвестиційної та фінансової діяльності;
- прогнозування надходження і витрачання грошових коштів за обсягом і в часі для забезпечення поточної і перспективної здатності підприємства виконувати свої обов'язки щодо розрахунків з контрагентами, виплати дивідендів та інших платежів.

Аналіз грошових потоків є сукупністю методів формування і обробки інформації про грошові потоки, об'єктивної оцінки стану, тенденцій розвитку, виявлення резервів підвищення ефективності використання грошових коштів та напрямів їх реалізації. З урахуванням терміну часу, ступеня деталізації об'єктів і показників аналіз може бути перспективним, поточним і оперативним.

З погляду обсягів аналіз може бути тематичним, тобто пов'язаним з визначеною конкретною метою, локальним – пов'язаним з діяльністю окремого підрозділу, комплексним – охоплювати всі сторони діяльності підприємства [22, с. 23].

Традиційна практика фінансового аналізу налічує шість основних прийомів аналізу:

- горизонтальний (часовий) аналіз – порівняння кожної позиції звітності з попереднім періодом;
- вертикальний (структурний) аналіз – визначення структури фінансових показників з оцінкою впливу різних факторів на кінцевий результат;

– трендовий аналіз – порівняння кожної позиції звітності з рядом попередніх періодів та визначення тренду, тобто основної тенденції динаміки показників, очищеної від впливу індивідуальних особливостей окремих періодів (за допомогою тренду здійснюється екстраполяція найважливіших фінансових показників на перспективний період, тобто перспективний прогностичний аналіз фінансового стану);

– аналіз відносних показників (коефіцієнтів) – розрахунок відношень між окремими позиціями звіту або позиціями різних форм звітності, визначення взаємозв'язків показників;

– порівняльний аналіз – внутрішньогосподарський аналіз зведених показників звітності за окремими показниками самого підприємства та його дочірніх підприємств (філій), а також міжгосподарський аналіз показників певної фірми порівняно з показниками конкурентів або із середньогалузовими та середніми показниками.

– факторний аналіз – визначення впливу окремих факторів (причин) на результативний показник детермінованих (розмежованих у часі) або стохастичних (що не мають певного порядку) прийомів дослідження.

При цьому факторний аналіз може бути як прямим (власне аналіз), коли результативний показник поділяють на окремі складові, так і зворотним (синтез), коли його окремі елементи з'єднують у загальний результативний показник [23, с. 119].

Предметом фінансового аналізу підприємства є його фінансові ресурси, їх формування та використання. Для досягнення основної мети аналізу можуть застосовуватися різні методи.

Методи фінансового аналізу – це комплекс науково-методичних інструментів та принципів дослідження фінансового стану, руху грошових потоків підприємства.

В економічній теорії та практиці існують різні класифікації методів економічного аналізу взагалі та фінансового аналізу зокрема. Перший рівень класифікації виокремлює неформалізовані та формалізовані методи аналізу. Неформалізовані методи аналізу ґрунтуються на описуванні аналітичних процедур на логічному рівні, а не на жорстких аналітичних взаємозв'язках та залежностях. До неформалізованих належать методи експертних оцінок і сценаріїв, психологічні, морфологічні, порівняльні, побудови системи показників, побудови системи аналітичних таблиць. Водночас ці методи характеризуються певним суб'єктивізмом, оскільки в них велике значення мають інтуїція, досвід та знання аналітика.

До формалізованих методів фінансового аналізу належать методи ланцюгових підстановок, арифметичних різниць, балансовий, виокремлення ізольованого впливу факторів, відсоткових чисел, диференційний, логарифмічний, інтегральний, простих і складних відсотків, дисконтування [24, с. 209]. У процесі фінансового аналізу широко застосовуються і традиційні методи економічної статистики (середніх та відносних величин, групування, графічний, індексний, елементарні методи обробки рядів динаміки), а також математико-статистичні методи (кореляційний аналіз, дисперсійний аналіз, факторний аналіз, метод головних компонентів). Використання видів, прийомів та методів аналізу для цілей вивчення фінансового стану, оцінки руху грошових потоків підприємства в сукупності становить методологію та методику аналізу. Фінансовий аналіз здійснюється за допомогою різних моделей, які дають змогу структурувати та ідентифікувати взаємозв'язки між основними показниками.

Існують три основні типи моделей, які застосовуються в процесі аналізу фінансового стану підприємства:

- дескриптивні,
- предикативні,
- нормативні.

Дескриптивні моделі є основними. До них належать: побудова системи звітних балансів; подання фінансової звітності у різних аналітичних розрізах; вертикальний та горизонтальний аналіз звітності; система аналітичних коефіцієнтів; аналітичні записки до звітності. Дескриптивні моделі засновані на використанні інформації з бухгалтерської звітності. Предикативні моделі – це моделі передбачуваного, прогностичного характеру. Вони використовуються для прогнозування доходів та прибутків підприємства, його майбутнього фінансового стану. Нормативні моделі – це моделі, які уможливають зіставлення фактичних результатів діяльності підприємства із нормативними (розрахованими на підставі нормативу). Ці моделі використовуються, як правило, у внутрішньому фінансовому аналізі, їхня суть полягає у встановленні нормативів на кожну статтю витрат стосовно технологічних процесів, видів виробів та у розгляді і з'ясуванні причин відхилень фактичних даних від цих нормативів [25, с. 90]. Таким чином, у ході аналізу можуть використовуватися найрізноманітніші прийоми, методи та моделі аналізу, їхня кількість та широта застосування залежать від конкретних цілей аналізу та визначаються його завданнями в кожному конкретному випадку.

Аналіз руху грошових коштів дає можливість зробити більш обґрунтовані висновки про те, в якому обсязі та з яких джерел відбулося надходження на підприємство грошових коштів, а також на які основні напрями їх використано. Метою аналізу є оцінка здатності підприємства генерувати грошові потоки в обсягах та за строками здійснення необхідних планових платежів, забезпечення оптимізації грошових потоків. Адже раціональне формування грошових потоків сприяє ритмічності операційного циклу та забезпечує підвищення обсягів виробництва та реалізації. При цьому кожне порушення платіжної дисципліни негативно позначається на формуванні виробничих запасів, сировини та матеріалів, рівні продуктивності праці, реалізації готової продукції, становищі підприємства на ринку та ін. З метою удосконалення організації і методики

планування грошових потоків для забезпечення цілей підприємства необхідно чітко визначитись з основними етапами проведення аналізу грошових потоків, що надасть інформацію для оцінки діяльності підприємства в минулому, теперішньому часі, а також буде слугувати підґрунтям для прогнозування і планування грошових потоків на майбутнє.

Розпочати аналіз грошових потоків доцільно, виходячи з поставлених завдань і інформаційної бази. Для цього використовують експрес-аналіз і поглиблений комплексний аналіз грошових потоків підприємства.

Експрес-аналіз грошових потоків базується на визначенні типових ознак, які дають можливість швидко і доволі точно визначити характер процесів, що відбуваються, не виконуючи глибоких досліджень, які потребують додаткового часу і засобів. Поглиблений аналіз – це глибоке комплексне дослідження з широким набором аналітичних показників, що вивчаються [4, с. 127].

Експрес-аналіз проводиться за даними фінансової звітності, орієнтований на зовнішніх користувачів і включає до свого складу чотири етапи (таблиця 3.1).

Таблиця 3.1

Етапи проведення експрес-аналізу на підприємстві

Етапи	Зміст етапів
I	Перевірка фінансової звітності за формальними та якісними ознаками, наявність форм фінансової звітності, коротка характеристика об'єкту дослідження.
II	Відбір показників, найістотніших у діяльності підприємства, визначення змін, що мали місце в господарській діяльності.
III	Розрахунок і оцінювання відібраних показників для характеристики фінансового стану.
IV	Здійснення висновків і розроблення пропозицій.

Комплексний аналіз у сучасних умовах орієнтований на взаємопов'язане вивчення всіх існуючих умов реалізації бізнесу, всіх його сторін, сегментів і підрозділів. Він повинен сприяти розробленні нових управлінських рішень,

економічно їх обґрунтовувати та слугувати базою оперативного, тактичного та стратегічного планування. Проведення комплексного аналізу грошових потоків можна розділити на п'ять етапів (рис. 3.1.)

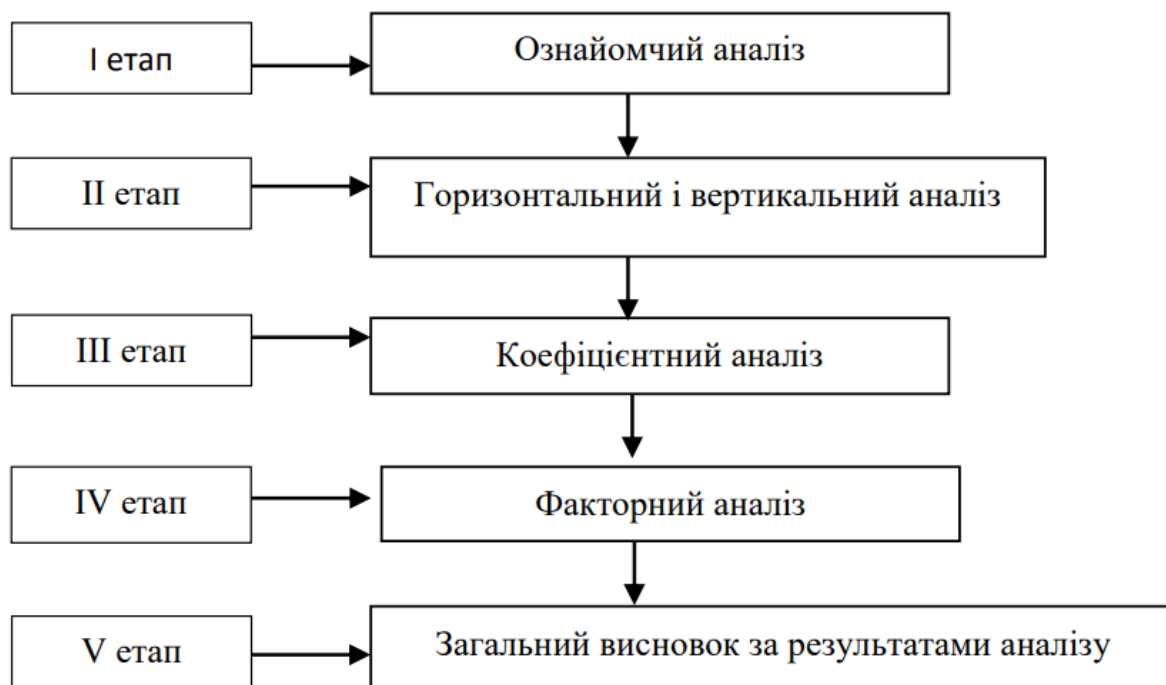

Рис.3.1. Комплексний аналіз грошових потоків підприємства

Але дана система аналізу грошових потоків може бути доповнена та включати:

1. Статистичні методи, які містять:

- відсотки, що можуть бути використані для характеристики питомої ваги грошових потоків структурних підрозділів у їх загальній сумі, рівня динаміки грошових потоків;
- графічний спосіб, який відіграє важливу роль при проведенні візуальної, оперативної, комплексної оцінки грошових потоків;
- коефіцієнти кореляції, для оцінювання, синхронності, рівномірності, збалансованості, ризиків грошових потоків.

2. Балансовий метод використовується для визначення грошових коштів на кінець року.

3. Метод аналізу й оброблення сценаріїв дозволяє проводити багатоваріантний ситуаційний аналіз системи управління грошовими потоками підприємства для прогнозування ймовірних варіантів розвитку ситуації.

4. Методи багатофакторного аналізу використовуються для прогнозування грошових потоків, визначення ефективності управління ними.

5. Факторний аналіз, що використовується для визначення впливу певних факторів на результативний показник.

Отже неможливо управляти грошовими коштами без проведення їх аналізу. Аналіз проводиться на основі достовірної фінансової звітності, яка дає можливість оцінювати ефективність використання грошових потоків у контексті минулих подій фінансово-господарської діяльності підприємства. Для вирішення стратегічних завдань управляючої системи необхідні відомості про майбутні грошові потоки підприємства, тобто їх прогнозні значення. Грошові потоки займають значне місце у формуванні оборотного капіталу, що забезпечує підтримання ліквідності та платоспроможності підприємства на достатньому рівні.

3.2. Аналіз грошових коштів підприємства

До базових методів аналізу грошових потоків відносять: горизонтальний та вертикальний аналіз, а також коефіцієнтний аналіз руху грошових коштів.

Комплексний аналіз грошових коштів СВК ім. Т.Г. Шевченка варто розпочати з вивчення наявних розрахункових рахунків та залишків по них (табл. 3.2).

Отже, за даними таблиці видно, що наразі у підприємства немає наявної готівки у зазначених періодах. А кошти на рахунку в банку зростають.

Таблиця 3.2

Грошові кошти СВК ім. Т.Г. Шевченка

Місце розташування грошей та їх форма	2020 рік	2021 рік	Абсолютне відхилення	Відносне відхилення, %
Грошові кошти на банківських рахунках	487	2122	1635	4,36
Готівка	-	-	-	-
Всього	487	2122	1635	4,36

Аналіз фінансової стійкості СВК ім. Т.Г. Шевченка подано в табл. 3.3.

Таблиця 3.3

Аналіз фінансової стійкості СВК ім. Т.Г. Шевченка

Показники, методика розрахунку	На початок 2020 р.	На кінець 2021 р.	Відхилення, +/-
1.Коефіцієнт фінансової незалежності, автономності, концентрації (частка власного капіталу в загальній сумі капіталу)	0,65	0,69	0,04
2.Коефіцієнт фінансової залежності (відношення валюти балансу до власного капіталу)	1,52	1,44	-0,08
3.Коефіцієнт фінансової стабільності (частка власного капіталу і довгострокових зобов'язань у валюті балансу)	0,65	0,69	0,04
4.Коефіцієнт заборгованості (відношення позикового капіталу і власного капіталу)	0,34	0,30	-0,04
5.Коефіцієнт фінансування (відношення власного капіталу до позикового)	1,89	2,25	0,36
6.Коефіцієнт фінансової маневреності (відношення власних оборотних коштів до власного капіталу)	0,92	0,93	0,01
7.Коефіцієнт інвестування (відношення власного капіталу до необоротних активів)	1,65	1,98	0,33

Значення цього коефіцієнта у 2020 році – 1,52, то це означає, що в кожній 1,52 грн, вкладеній в активи підприємства, 52 коп. позичено.

Традиційно використовують два методи розрахунку показників чистого грошового потоку за цим видом діяльності: прямий; непрямий.

За прямим методом для визначення суми чистого надходження застосовують послідовне наведення всіх основних статей надходжень та витрат, різниця яких показує збільшення або зменшення коштів. Тобто аналізуються валові грошові потоки за їх видами: виторг від реалізації, оплата рахунків постачальників, виплата заробітної плати, закупівля устаткування, залучення й повернення кредитів, виплата відсотків за ними і тощо. Джерелом інформації для складання такого звіту є дані бухгалтерського обліку. Обороти за відповідними рахунками (реалізація, розрахунки з постачальниками, короткострокові кредити тощо) коригуються на зміну залишків запасів, дебіторської й кредиторської заборгованості й у такий спосіб доводять до сум, що відображають тільки ті операції, які оплачені «живими грошми». У використанні прямого методу зацікавлені насамперед кредитні організації, яких турбує здатність підприємства генерувати грошові потоки, достатні для погашення позик. Однак він не дозволяє простежити трансформацію чистого прибутку у чистий грошовий потік.

Переваги прямого методу розрахунку: дозволяє показати за абсолютною величиною основні джерела: притоку й напрямки відтоку коштів; дає можливість робити оперативні висновки щодо достатності коштів для платежів за поточними зобов'язаннями; встановлює взаємозв'язок між реалізацією й грошовим виторгом за звітний період.

Аналіз джерел утворення грошових ресурсів здійснюється на основі балансу підприємства (Додаток Д), динаміка статей якого інтерпретується як формування джерел або як витрата ресурсів. Зменшення активів та зростання власного та позичкового капіталу призводять до формування джерел грошових ресурсів. Використання ресурсів оцінюється його наслідками – збільшенням активів та зменшенням заборгованості підприємства.

Дослідження структури джерел утворення та напрямів витрачання грошових ресурсів дозволяє визначити статті балансу підприємства, що увібрали в себе основну суму витрачених грошових ресурсів та статті за якими ці ресурси було утворено.

За даними балансів за період 2020-2021рр. СВК ім. Т.Г. Шевченка (Додаток Д) здійснимо оцінку структури джерел утворення та грошових ресурсів (табл. 3.4 та 3.5).

Таблиця 3.4.

**Структура джерел утворення грошових ресурсів
СВК ім. Т.Г. Шевченка за період 2020-2021рр.**

Показник	Сума, тис.грн 2020	Сума, тис.грн 2021	Питома вага, % 2020	Питома вага, % 2021	Відхи- лення абсолютне	Відхи- лення у структурі
Зареєстрований (пайовий) капітал	25	25	0,03	0,03	0	0,00
Додатковий капітал	61975	61975	74,32	73,13	0	-1,19
Резервний капітал	240	240	0,29	0,28	0	0,00
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	4714	13669	5,65	16,13	8955	10,48
Усього за розділом І	66954	75909	80,30	89,57	8955	9,28
Довгострокові кредити банків	12150	1248	14,57	1,47	-10902	-13,10
Цільове фінансування	-	12	0,00	0,01	12	0,01
Усього за розділом ІІ	12150	1260	14,57	1,49	-10890	-13,08
Поточна кредиторська заборгованість за:	-	6474	0,00	7,64	6474	7,64
- довгостроковими зобов'язаннями						
- товари, роботи, послуги	3729	-	4,47	0,00	-3729	-4,47
- розрахунками з бюджетом	92	309	0,11	0,36	217	0,25
- розрахунками зі страхування	109	-	0,13	0,00	-109	-0,13
- розрахунками з оплати праці	271	241	0,32	0,28	-30	-0,04
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	-	535	0,00	0,63	535	0,63
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	17	17	0,02	0,02	0	0,00
Усього за розділом ІІІ	4281	7576	5,13	8,94	3295	3,81
Баланс	83385	84745	100	100	1360	0,00

За даними наведеними в таблиці 3.4 та основними джерелами утворення грошових коштів підприємства є збільшення нерозподіленого прибутку на 16,13 тис.грн., що складає 10,48 % у 2021 році в порівнянні з 2020 роком. А також спостерігається зниження довгострокових зобов'язань 10890 тис грн. (13,08 %), що заслуговує на позитивну оцінку. Проте дещо збільшилися поточні

зобов'язання у 2021р. в порівнянні з 2020 р. на 3295 тис. грн. (3,81 %) .

Таблиця 3.5.

**Структура напрямів розміщення і використання грошових ресурсів
СВК ім. Т.Г. Шевченка за період 2020-2021р.р.**

Показник	Сума, тис.грн 2020	Сума, тис.грн 2021	Питома вага, % 2020	Питома вага, % 2021	Відхи- лення абсолютне	Відхи- лення у структурі
Незавершені капітальні інвестиції	-	236	0,03	0,03	0	0,00
Основні засоби	48017	43455	74,32	73,13	0	-1,19
Довгострокові біологічні активи	2070	2161	0,00	0,28	236	0,28
Усього за розділом I	50087	45852	57,58	51,28	-4562	-6,31
Запаси	25729	28727	2,48	2,55	91	0,07
Виробничі запаси	13782	17063	60,07	54,11	-4235	-5,96
Незавершене виробництво	6177	11525	30,86	33,90	2998	3,04
Готова продукція	5770	139	16,53	20,13	3281	3,61
Поточні біологічні активи	1814	2635	7,41	13,60	5348	6,19
Дебіторська заборгованість за розрахунками:	4661	4822	6,92	0,16	-5631	-6,76
- за виданими авансами						
- з бюджетом	543	587	2,18	3,11	821	0,93
Інша поточна дебіторська заборгованість	64	-	5,59	5,69	161	0,10
Гроші та їх еквіваленти	487	2122	0,65	0,69	44	0,04
Усього за розділом II	33298	38893	0,08	0,00	-64	-0,08
Баланс	83385	84745	0,58	2,50	1635	1,92

Дана структура заслуговує на позитивну оцінку, оскільки сприяє розвитку підприємства. Структура напрямів витрачання коштів підприємства також відповідає структурі утворення цих коштів, тому може бути також оцінена позитивно (табл. 3.5.).

Отже, взаємопов'язані процеси розвитку джерел фінансування відповідають загальній стратегії підприємства щодо збільшення обсягів і підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства.

Аналіз стану грошових коштів підприємства здійснюється на основі бухгалтерського звіту про рух грошових коштів СВК ім. Т.Г. Шевченка за період 2020-2021р.р. (Додаток В). Розглянемо методичну послідовність такого аналізу на основі даних, наведених у таблиці 3.6., побудованих за структурою звіту про рух грошових коштів.

Звіт про рух грошових коштів дозволяє аналізувати джерела та сфери споживання грошових коштів кооперативу.

Таблиця 3.6.

**Структура джерела та сфери споживання грошових коштів
СВК ім. Т.Г. Шевченка за період 2020-2021р.р.**

Показник	Сума, тис.грн 2020	Сума, тис.грн 2021	Відхилення (+/-)	Відношення звітнього до попереднього, %
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності				
Надходження від: Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	56886	70527	13641	123,98
Інші надходження	819	269	-550	32,84
Витрачання на оплату товарів, робіт, послуг	-52136	-62797	-10661	120,45
Витрачання на оплату праці	- 3494	-3561	-67	101,92
Витрачання на оплату відрахувань на соціальні збори	-769	-783	-14	101,82
Інші витрачання	-819	-269	550	32,84
Чистий рух коштів від операційної діяльності	487	3386	2899	695,28
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності	-	-	-	-
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності	-	-	-	-
Чистий рух грошових коштів за звітний період	487	3386	2899	695,28
Залишок коштів на початок року	-	487	487	-
Залишок коштів на кінець року	487	3386	2899	695,28

Як видно з таблиці, рух коштів розглядається за трьома напрямками: за результатами операційної діяльності, за результатами інвестиційної діяльності та за результатами фінансової діяльності.

Чистий рух коштів від операційної діяльності по аналізованому підприємству склав у 2021 році 3386 тис. грн., що становить 695,28 % чистого руху коштів у 2020 році.

Позитивний вплив на чистий рух коштів від операційної діяльності у 2021 році порівняно з 2020 роком мали такі фактори:

- збільшення надходжень від реалізації продукції на 123,98%;
- зменшення інших витрачань на 32,84%.

Негативний вплив на рух коштів у результаті операційної діяльності мали такі фактори:

- збільшення витрачання на оплату товарів, робіт, послуг на 120,45%;
- збільшення витрачання на оплату праці на 101,92%
- збільшення відрахувань на соціальні заходи на 101,82%.

Загальнена схема джерел надходження й витрат грошових коштів від операційної діяльності наведена на рис. 3.2.

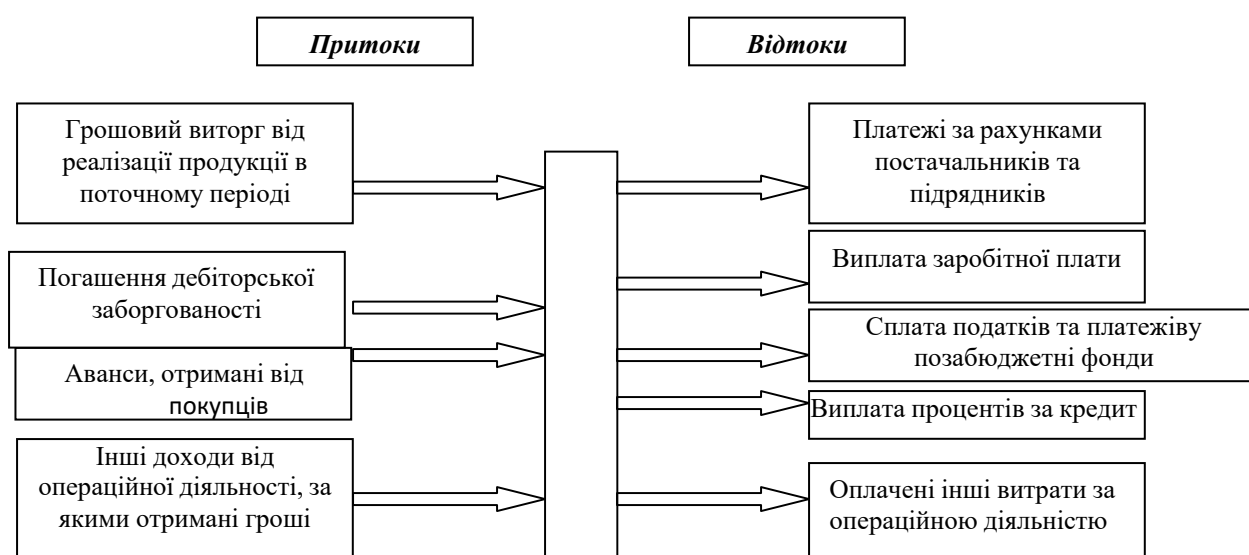

Рис. 3.2. Грошові потоки за операційною діяльністю

Рух коштів у результаті інвестиційної та фінансової діяльності на СВК ім. Т.Г. Шевченка за період 2020-2021р.р. не відбувався.

При цьому залишок коштів на кінець року складав у 2021 році 3386 тис.грн., що на 695,28% більше, ніж у 2020 році.

Аналіз руху грошових коштів багато в чому сприяє виявленню тенденцій в змінах ліквідності та платоспроможності підприємств.

Провівши детальний аналіз стану грошових коштів на основі бухгалтерського звіту про рух грошових коштів СВК ім. Т.Г. Шевченка за

період 2020-2021р.р. можна зробити висновок що співвідношення чистого руху грошових коштів свідчить про те, що підприємство функціонує за рахунок здійснення основної (статутної) діяльності. Такий стан оцінюється спеціалістами як стабільний, оскільки за рахунок надходження коштів від основної діяльності підприємство може бути спроможним в майбутньому фінансувати здійснення інвестиційної діяльності (фінансова діяльність за досліджуваний період не здійснювалась): покривати витрати, погашати заборгованість тощо. Це свідчить про правильність вибору виду діяльності та належну якість роботи керівництва в умовах конкуренції та несприятливих умов господарювання.

Отже, здійснений аналіз грошових ресурсів потребує і подальшого контролю, що подано в наступному пункті.

3.3. Контроль грошових коштів в умовах застосування інформаційних технологій

Важливим чинником, що сприяє своєчасне надання облікової інформації власникам, бухгалтерам, інвесторам й іншим користувачам є впровадження автоматизованих інформаційних систем обліку та контролю на основі комп'ютеризації бухгалтерського обліку.

В процесі внутрішньогосподарського контролю грошових коштів необхідно виділити три основні етапи: організаційно-підготовчий, етап перевірки та заключний етап.

На першому етапі проведення внутрішньогосподарського контролю грошових коштів перевіряючий з'ясовує такі основні питання як: характер бізнесу суб'єкта господарювання, диверсифікація та складність діяльності суб'єкта господарювання, відповідні законодавчі та нормативні, наявність договорів матеріальної відповідальності; забезпечення належних умов зберігання грошових коштів.

Перевіряючий також досліджує систему організації бухгалтерського обліку, в частині дотримання положень облікової політики, зокрема: оцінка наказу про облікову політику, графік документообігу, субрахунки та аналітичні рахунки в робочому плані рахунків; графік інвентаризацій; форми реєстрів податкового обліку; забезпечення організації бухгалтерського обліку у відповідності з діючими вимогами; забезпечення розподілу функціональних обов'язків посадових осіб, які відповідають за стан і рух грошових коштів; забезпечення періодичним проведенням інвентаризації грошових коштів; перевірка наявності форм первинної документації по всіх господарських операціях з грошовими коштами; наявність на підприємстві наказу керівника, який встановлює періодичність перевірок; перевірка дотримання вимог щодо виведення результатів проведених інвентаризацій; дотримання діючих норм ведення готівкових операцій [27, с. 90].

На другому етапі здійснюється безпосередньо процедура перевірки, який розпочинається з інвентаризації каси та грошових еквівалентів. Інвентаризація проводиться раптово. На початку інвентаризації перевіряючий отримує від касира розписку, що всі прибуткові й видаткові документи здані в бухгалтерію та вся готівка, що надійшла, оприбуткована, а видана – списана на витрати. Інвентаризація грошових коштів в дорозі здійснюється шляхом порівняння сум на відповідних субрахунках з даними квитанцій банківських установ, поштових відділень, копій супровідних відомостей на здачу виручки інкасаторам банку тощо. На даному етапі перевірки перевіряючий здійснює:

- перевірку на підтвердження інформації про фактичні залишки грошових коштів та їх еквівалентів у касі та на поточних рахунках в банківських установах;
- контроль дотримання чинного законодавства за операціями з грошовими коштами;

- перевірку своєчасності і правильності документального оформлення оприбутковування і видачі грошових коштів та їх еквівалентів первинними документами типової форми;
- перевірку правильності перенесення початкових залишків по грошовим коштам;
- перевірку дотримання підприємством встановленого ліміту зберігання готівкових коштів;
- контроль зіставності даних аналітичного, синтетичного обліку, Головної книги і Балансу;
- перевірку стану грошових коштів на рахунках на день проведення перевірки за даними виписок банку і за балансом підприємства;
- перевірка законності відкриття підприємством рахунків у банку, своєчасності одержання і обробки виписок банку по всіх рахунках;
- оцінка правильності проведення взаємозаліків з кредитною установою.

На третьому етапі результати контролю узагальнюються, здійснюється аналіз виявлених порушень та встановлюється їх вплив на господарський процес. За результатами проведення внутрішньогосподарського контролю грошових коштів складається висновок щодо виявлених відхилень та встановлених порушень, крім того зазначаються заходи щодо вирішення та поліпшення проблемних питань щодо достатності забезпечення підприємством заходів по збереженню та захисту грошових коштів, їх обліку та підвищення рівня внутрішнього контролю за ними. Також на цьому етапі здійснюється контроль за виконанням прийнятих рішень та реалізацією розроблених заходів щодо усунення і недопущення у майбутньому виявлених порушень.

Основні порушення з якими найчастіше зустрічається перевіряючий:

- помилки в оформленні прибуткових і видаткових касових ордерів;

- помилки в розрахунках;
- перевищення ліміту каси та встановлених строків використання виданої під звіт готівки;
- зловживання службовим становищем (неоприбуткування і привласнення грошей; надлишкове списання грошей по касі, тощо);
- невиконання або неякісне виконання службових обов’язків (формально підписують документи, не зрозумівши їх зміст, інвентаризація проводиться лише на папері, придбання проводяться там, де відповідальна за це посадова особа отримує особисту вигоду та ін.);
- неправильна оцінка операцій із заготівлі, виробництва чи реалізації з точки зору доцільності й економічності.
- неправильно складена кореспонденція рахунків тощо.

Керівництво підприємств має розуміти, що грошові кошти здатні приносити економічну вигоду тільки тоді, коли вони раціонально і ефективно використовуються.

Сучасне програмне забезпечення дозволяє повністю автоматизувати процес обліку, який починається з моменту введення даних з первинних документів, в тому числі автоматизоване формування проводок, заповнення відповідних реєстрів обліку і формування звітних форм документів. Можна сказати, що сучасний бухгалтер тільки вводить інформацію з первинних документів – вихідні дані та отримує результат – інший необхідний документ або звіт, а все інше виконується за допомогою спеціальної комп’ютерної програми, що значно полегшує і прискорює процес обліку [57].

На ринку програмного забезпечення представлено широкий спектр програм по автоматизації бухгалтерського обліку, з яких найбільш поширеними і найбільш адаптованими до української системи ведення обліку є пакети: “1С: Підприємство”, “Парус – Підприємство” та “Бест Звіт Плюс” [58].

В умовах автоматизованих інформаційних систем, облік охоплює комплекси задач по всіх розділах бухгалтерського обліку і синтетичних рахунків. У їх перелік входить також облік грошових коштів. Призначенням комплексу задач є облік наявності і руху грошових коштів на поточному рахунку, у касі, облік розрахунків з підзвітними особами, дебіторами та кредиторами. Вихідною інформацією є залишки грошових коштів у касі, на поточному рахунку, оборот по кредиту рахунку протягом періоду. Вхідною інформацією для контролю грошових коштів є залишок коштів у касі, на поточному рахунку, в підзвіті на початок періоду, надходження, витрати, повернення коштів, що об'єднується та використовується за єдиною класифікацією і технологією [59].

Автоматизована обробка даних повинна забезпечити вирішення наступних завдань:

- проведення безготівкових і готівкових розрахункових операцій;
- документування операцій з руху грошових коштів та відображення їх на рахунках обліку;
- контроль за дотриманням касової дисципліни;
- інвентаризація грошових коштів та відображення результатів інвентаризації на розрахунках обліку.

Основна мета застосування комп'ютерної системи для обліку грошових коштів як складової комп'ютерних інформаційних систем підприємства – забезпечити керівництво підприємства фінансовою інформацією для прийняття обґрунтованих рішень при виборі альтернативних варіантів використання грошових ресурсів.

Ефективність роботи бухгалтера на підприємстві значно збільшується за допомогою засобів інформатизації та автоматизації документообігу, які дозволяють швидко накопичувати відповідні бази даних про результати господарської діяльності та використовувати їх для формування редактування і

друку вихідних документів та звітів. Застосовування комп'ютерних інформаційних технологій для обліку грошових коштів, забезпечує його оперативність та сприяє зростанню платоспроможності підприємства.

Одним з основних шляхів вирішення проблем обліку, контролю грошових ресурсів є автоматизація бухгалтерського обліку за допомогою сучасних інформаційних технологій, наприклад, системи “1С: Підприємство 8.2”.

Облік надходжень, переміщень і списань грошових коштів підприємства в системі “1С: Підприємство 8.2” забезпечує підсистема “Облік руху грошових коштів”. Дана підсистема забезпечує розв'язання наступних завдань:

- ведення оперативного обліку фактичного руху грошових коштів підприємства на розрахункових рахунках і в касах;
- оформлення усіх необхідних первинних документів і формування їх друкованих форм;
- здійснення реєстрації усіх сформованих документів з обліку грошових коштів;
- відокремлена реєстрація фактів створення первинного документу і створення операції, що формується цим документом;
- ведення обліку використання грошових коштів за напрямками у розрізі статей руху;
- формування спеціалізованої звітності руху готівки в касі підприємства,
- ведення обліку операцій покупки і продажу коштів в іноземній валюті.

Отже, автоматизація допомагає ефективніше проводити контроль та організовувати облік грошових ресурсів на СВК ім. Т.Г. Шевченка.

ВИСНОВКИ

Отже, провідна роль категорії “капітал” підкреслюється самим змістовим значенням цього поняття, що походить від латинського слова “capitalis” і означає головний, основний, ґрунтовний, дуже важливий.

Виконання основних завдань бухгалтерського обліку грошових ресурсів сприяє забезпеченню одержання достовірної, точної, своєчасної інформації про рух грошових коштів.

В ринкових умовах не можна розпочати господарську діяльність без наявності грошових коштів та без їх постійного поповнення. Грошові кошти забезпечують проведення поточних операцій. В діяльності фірми між вхідними та вихідними грошовими потоками завжди є тимчасовий розрив, тому підприємство тримає вільні грошові кошти на поточному рахунку. Крім того, в зв'язку з непередбачуваністю господарських витрат, вони необхідні для виконання непередбачених платежів.

Національний рівень регулює закони та положення, закріплені державою у нормативних документах (держава встановлює перелік альтернатив або чітко регулює деякі питання бухгалтерського обліку). Аналіз нормативно-законодавчих актів з організації обліку грошових ресурсів в Україні дозволяє сказати, що на сьогодні нормативно-законодавча база щодо обліку грошових коштів в основному відповідає потребам підприємства.

Підприємство СВК ім. Т.Г. Шевченка зареєстрована 29.02.2000.

Організація обліку грошових ресурсів підприємства є досить важливим питанням під час контролю операцій із ними. Готівковий і безготівковий грошові обороти органічно пов'язані між собою, що реалізується через перехід однієї форми в іншу. Наприклад, виручка надходить до каси підприємства, а потім здається до установи банку для зарахування на поточний або інший рахунок.

Облік грошових ресурсів має дуже важливе значення, не залежно від того де він ведеться чи в касі, чи на рахунках в банку, бо у розпорядженні підприємства яке випускає продукцію, виконує роботи або надає послуги є грошові ресурси за якими повинен бути встановлений жорсткий контроль. Грошові кошти підприємства створюються за рахунок власних та залучених коштів. Облік грошового обігу має бути таким, щоб забезпечити мінімальний шлях збирання і обробки інформації. Його важливим завданням є постійне вдосконалення та розвиток обліку з урахуванням досягнень науки і практики.

Із даних рахунків у банку проводяться розрахунки між господарюючими суб'єктами та надходить готівка в касу підприємства для видачі заробітної плати, авансу підзвітним особам тощо.

Звіт про рух грошових коштів - це один з трьох ключових фінансових звітів, в яких відображаються грошові кошти, отримані та витрачені протягом певного періоду часу. Звіт про рух грошових коштів виступає мостом між звітом про прибутки та балансом, показуючи, як гроші переміщувались у бізнес та виходили з нього.

Звіт про рух грошових коштів вимірює, наскільки добре підприємство управляє своїм грошовими ресурсами, тобто, наскільки добре підприємство використовує готівку для оплати своїх боргових зобов'язань та фінансування своїх операційних витрат. Даний звіт дозволяє інвесторам зрозуміти, як працюють підприємства, звідки беруться її гроші та як вони витрачаються. Він є важливим, оскільки допомагає інвесторам визначити, чи знаходиться підприємство на міцній фінансовій основі. Кредитори, з іншого боку, можуть використовувати Звіт про рух грошових коштів для визначення кількості наявних грошових коштів для фінансування своїх операційних витрат та сплати боргів [20].

Основними складовими звіту про рух грошових коштів є:

– Грошові кошти від операційної діяльності: основна діяльність, що приносить прибуток організації, та інші види діяльності, які не інвестують чи фінансують; будь-які грошові потоки від поточних активів та поточних зобов'язань. Іншими словами, він відображає, скільки грошей утворюється за продукти чи послуги компанії.

– Грошові кошти від інвестиційної діяльності: будь-які грошові потоки від придбання та вибуття довгострокових активів та інших інвестицій, які не включаються до грошових еквівалентів. Зазвичай зміни грошових коштів від інвестування є предметом «виведення коштів», оскільки готівка використовується для придбання нового обладнання, будівель або короткострокових активів, таких як товарні цінні папери. Однак, коли підприємство розпоряджається активом, транзакція вважається «готівкою» для обчислення грошових коштів від інвестування.

– Грошові кошти від фінансової діяльності: будь-які грошові потоки, які призводять до зміни розміру та складу внесеного власного капіталу або позик суб'єкта господарювання (тобто облігацій, акцій, дивідендів). Таким чином, якщо підприємство видає облігації населенню, дане підприємство отримує грошове фінансування; однак, коли відсотки виплачуються власникам облігацій, підприємство зменшує свої грошові кошти.

Проведено аналіз грошових коштів на підприємстві, зокрема горизонтальний аналіз балансу та звіту про рух грошових коштів, а також охарактеризовано проведення внутрішнього контролю та обліку грошових ресурсів із використанням інформаційних технологій.

Позитивними моментами в організації обліку грошових ресурсів є комп'ютеризація обліку. Вважаємо, що це вдале рішення керівника, оскільки це поєднання професійних якостей і функцій працівника з інтелектуальними можливостями комп'ютерів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Базилевич В.Д. Сутність, структура і оборот капіталу [Текст] / В.Д. Базилевич, О.П. Колчигін, С.М. Свірідов. К. : Київ. держ. торг-екон. ун-т, 1995. 36 с.
2. Балабанов И.Т. Основы финансового менеджмента: учебное пособие [Електронний ресурс] / И.Т. Балабанов. – М. : Финансы и статистика, 1998. 477. ISBN 5-279-01756-6. Режим доступу: <http://bookre.org/reader?file=1342488>
3. Бідник О.І. Поняття капіталу підприємства та його еволюція [Електронний ресурс] / О.І. Бідник // Науковий вісник. 2007. Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/chem_biol/nvnltn/17_2/131_Bidnyk_17_2.pdf
4. Біла О.Г. Фінансове планування і фінансова стабільність підприємств [Текст] / О.Г. Біла // Фінанси України. 2007. № 4. С.112-119.
5. Юшко С.В. Критичний аналіз економічної сутності поняття «капітал підприємства» / С.В. Юшко, А.А. Лугова // Вісник економіки, транспорту і промисловості. 2011. № 36. С.234-238.
6. Бланк И.А. Управление формированием капитала [Текст] / И.А. Бланк. К.: «Ника-Центр», 2008. 656 с.
7. Брігхем Є.Ф. Основы финансового менеджмента [Текст] : навч. посібник / Є.Ф. Брігхем. К. : Центр навчальної літератури, 2008. 560.
8. Катан Л.І. Фінансовий менеджмент [Текст] : навч. посібник / Л.І. Катан, Л.І. Бровко, Н.П. Дуброва, Н.В. Бондарчук. – Суми: «Довкілля», 2009. – 184 с.
9. Черемісова Т.А. Подальше дослідження економічної сутності капіталу, його видів та функціональної ролі у діяльності підприємства [Електронний ресурс] / Т.А. Черемісова. – Режим доступу :

http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/znpcdhtu/2008_21_1/articles/Pitanya_econom/32_Cheremisova.pdf

10. Клименко С.М. Управління конкурентоспроможністю підприємства [Текст]: навч. посіб. [Електронний ресурс] / С.М. Клименко. К: КНЕУ, 2008. 520 с. Режим доступу: <http://studentam.kiev.ua/content/view/754/83/>

11. Крамаренко Г.О. Фінансовий менеджмент [Текст]: підруч. / Г.О. Крамаренко, О.Є. Чорна. К.: ЦНЛ, 2006. 520 с.

12. Юшко С.В. Критичний аналіз економічної сутності поняття «капітал підприємства» / С.В. Юшко, А.А. Лугова // Вісник економіки, транспорту і промисловості. 2011. № 36. С.234-238.

13. Поддєрьогін А.М. Фінансовий менеджмент [Текст] : підручник / А.М. Поддєрьогін. К.: КНЕУ, 2008. 536 с.

14. Подольська В.О. Фінансовий аналіз: навч.посіб. [Електронний ресурс] / В.О. Подольська, О.В. Яріш. К.: Центр навчальної літератури, 2007. 202 с. Режим доступу: http://proeconomic.ru/book/finans_analiz/161-fnansoviy-analzyu-podolska-vo-yarsh-ov-2007.html

15. Селезнев В.В. Основы рыночной экономики Украины: учеб. пособ. [Электронный ресурс] / В.В. Селезнев. 2-е изд., доп. и перераб. К.: А.С.К., 2002. 656 с. Режим доступу: <http://www.lib.ua-ru.net/content/35.html>.

16. Бланк И.А. Управление формированием капитала [Електронний ресурс] / И.А. Бланк. К. : Ника- Центр, Эльга, 2002. 512 с. Режим доступу: <http://www.alleng.ru/d/econ-fin/econ-fin056.htm>.

17. Гнатенко Є.П., Гикава А.О. Проблеми обліку грошових коштів на підприємстві. Економіка і суспільство. 2016. №5. С. 421-424. URL: http://www.economyandsociety.in.ua/journal/5_ukr/74.pdf.

18. Облік грошових коштів на рахунках в банку. Головбух : веб-сайт. URL: <https://www.golovbukh.ua/article/7228-oblk-groshovih-koshtv-na-rahunkah-vbanku>.

19. Accounting&TaxesinUkraine. UkraineConsulting : веб-сайт. URL: http://www.iberglobal.com/files/2016-2/ucrania_taxes.pdf.
20. Положення про касові операції: «революція» триває. iFactor: веб-сайт. URL: <https://i.factor.ua/ukr/journals/buh911/2018/june/issue-24/article-36072.html>.
21. UnderstandingtheCashFlowStatement. Investopedia : веб-сайт. URL: <https://www.investopedia.com/investing/what-is-a-cash-flow-statement/>.
22. StatementofCashFlows. Reportofcashgeneratedandspentfor a certainperiod. CFI : веб-сайт. URL: <https://corporatefinanceinstitute.com/resources/knowledge/accounting/statement-ofcash-flows/>.
23. Бочаров, В. Аналіз грошового потоку / В. Бочаров// Фінансовий ринок України. 2011. № 10 (96). – С. 23-24.
24. Поддєрьогін, А. М. Ефективність управління грошовими потоками підприємства / А. М. Поддєрьогін, Я. І. Невмержицький // Фінанси України. 2007. №11. С. 119-127.
25. Бланк, И. А. Управление денежными потоками[Текст] / И. А. Бланк. 2-е изд., перераб. и доп. К.: Ника-Центр, 2007. 752 с.
26. Гаркуша, Н. М. Методика аналізу грошових потоків підприємства/ Н. М. Гаркуша, О. О. Горошанська// Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг. Харків, 2011. №2(14). С. 90-96.
27. Заремба Є.М. Системавнутрішньогоконтролю операцій з грошовими коштами / Є.М. Заремба // Вісник ЖДТУ. Серія: Економічні науки. 2012.№ 4 (62). С. 89–92.
28. Бондаренко О.М., Матківська Т.Я. Аудит грошових коштів: організація проведення, проблеми та вдосконалення. Економіка. Фінанси. Право. 2020, випуск 4/2, Київ, С. 6-9.

29. Гайдаржийська О.М., Костюнік О.В., Ткач Д.Ю. Особливості аналізу, обліку й аудиту грошових коштів. Причорноморські економічні студії. 2018, Одеса, Випуск 33. С. 238-242.

30. Крилова О. В. Грошові потоки в системі забезпечення платоспроможності підприємства. Економіка та держава. 2019. № 7. С. 30–33.

31. Лотоцька І.П. Обліково-економічна сутність грошових коштів. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції студентів аспірантів та молодих вчених «Інноваційний розвиток та безпека підприємства в умовах неоіндустріального суспільства», 2019. Луцьк. С.200-202.

32. Подмешальська Ю. В., Троян О. В., Ковалик М. Д. Удосконалення методики аудиту операцій з грошовими коштами у касі підприємств. Економіка та держава. 2019. № 1. С. 114–121.

33. Попович О.В., Матківська Т.Я. Тлумачення поняття «грошові потоки» та їх класифікація. Економіка. Фінанси. Право. 2019. №5. – С.23-27.

34. Скриль В. В., Ступенко К. Ю. Планування грошових потоків підприємства. Ефективна економіка. 2018. № 12. С.12-20.

35. Томчук О.Ф. Звітність про рух грошових коштів як елемент інформаційного забезпечення аналізу фінансового стану підприємства. Інфраструктура ринку. 2019. №28. Одеса. С.368-375.

36. Офіційний сайт державного підприємства «Антонов». URL: <https://www.antonov.com>.

37. Белолипецький В.Г. Фінанси підприємства: Курс лекцій. 1998. 298 с.

38. Гудзь О.Є. Фінансові ресурси сільськогосподарських підприємств. К.: ННЦ «Ін-т аграрної економіки», 2007. 578 с.

39. Фінанси підприємств: Навч. посіб. для студ. екон. спец. всіх форм навч. / [М.М. Александрова, Н.Г. Виговська, Г.Г. Кірейцев та ін.]; за ред. Г.Г. Кірейцева. 2-е вид., перероб. та доп. К.: ЦУЛ, 2002. 268 с.

40. Опарін В.М. Фінансові ресурси: проблеми визначення та розміщення. Вісник НБУ. 2000. № 5. С. 26-31.

41. Стецюк П.А. Теорія і практика управління фінансовими ресурсами сільськогосподарських підприємств: [Монографія]. П.А. Стецюк. К.: ННЦ ІАЕ, 2008. 386 с.

42. Господарський Кодекс України від 16.01.2003р. № 436-IV, зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.

43. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI, зі змінами і доповненнями [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/conv>.

44. Цивільний кодекс України від 16.01.2003р. № 435-IV, зі змінами і доповненнями [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.

45. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.99 р. № 996-XIV, зі змінами і доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.

46. Закон України «Про акціонерні товариства» від 17.09.2008р. № 514-VI, зі змінами і доповненнями [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/514-17>.

47. Закон України «Про господарські товариства» від 19.09.1991р., № 1576-XII, зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1576-12>.

48. Закон України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні» від 12.07.2001р. № 2658-III, зі змінами і доповненнями [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2658-14/page>.

49. Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо заповнення форм фінансової звітності» від 28.03. 2013 р. № 433, зі змінами і доповненнями [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=382859&cat_id=293536.

50. Наказ «Про затвердження змін до деяких нормативно-правових актів Міністерства фінансів України з бухгалтерського обліку» від 27.06.2013 № 627 [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1242-13>.

51. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затв. наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013р. за № 73 [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.

52. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах», затв. наказом Міністерства фінансів України від 28.05.99 за №137, зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0392-99>.

53. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», затв. наказом Міністерства фінансів України від від 27.04.2000р. за № 92 [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00>.

54. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід», затв. наказом Міністерства фінансів України від 29.11.99р. за № 290 [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99>.

55. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати», затв. наказом Міністерства фінансів України від 31.12.99р. за №318 [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99>.

56. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 19 «Об'єднання підприємств», затв. наказом Міністерства фінансів України від 07.07.1999р. за № 163, зі змінами і доповненнями [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0499-99>.

57. Радіонова Н.Й. Вплив інформаційних технологій на форму ведення обліку/О.О. Матвеев, Н.Й. Радіонова// Домінанти соціально-економічного розвитку України в умовах інноваційного типу прогресу: матеріали виступів II Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти та молодих учених (м. Київ, 25 березня 2021 р.): КНУТД, 2021. С. 243-245.

58. Сусіденко В. Т. Інформаційні системи і технології в обліку. навч. посіб. К.: «Центр учбової літератури», 2016. 224 с.

59. Radionova N., Breus S., Denysenko M., Khaustova Y., Matiukh A. Criterial approach to analysis of the cost management system of business structures / Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії і практики, Том 1 № 36. 2021. с. 190-202.

ДОДАТКИ

Додаток Д

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності"

Підприємство **СІПЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИЙ ВИРОБНИЧИЙ КООПЕРАТИВ ІМ. Т. Г. ШЕВЧЕНКА** Дата (рік, місяць, день) **2021-12-31**

Територія **ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА** за СДПЧОУ **03375723**

Організаційно-правова форма господарювання **Колективне підприємство** за КАОТДП **14200003052000000000**

Вид економічної діяльності **Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур** за КОДНГ **130**

Середня кількість працівників **2** за КВБД **01.11**

Адреса, телефон **вулиця Незалежності, буд. 13, с. ТИПІКІВЦІ, ГОРОДЕНКІВСЬКИЙ РАЙОН, ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА ОБЛ., 78124** **42216**

Одиниця виміру: тис. грн. без десятикового знака (окрім розділу IV Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) (форма №2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)

Складено (зробити позначку "x" у відповідній клітинці):
за національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку
за міжнародними стандартами фінансової звітності

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на **30 вересня 2021** р.

Форма №1 Кол за ДКУД **1801001**

А К Т И В	Код рихка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	-	-
первісна вартість	1001	-	-
накопичена амортизація	1002	-	-
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-
Основні засоби	1010	48 017	256
первісна вартість	1011	60 214	43 455
знос	1012	12 197	63 325
Інвестиційна нерухомість	1015	-	19 870
первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	-	-
знос інвестиційної нерухомості	1017	-	-
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	2 070	2 161
накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	2 070	2 161
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	-	-
інші фінансові інвестиції	1035	-	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	-	-
Відстрочені податкові активи	1045	-	-
Гудвіл	1050	-	-
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	-	-
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	50 087	45 852
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	28 729	28 727
виробничі запаси	1101	13 782	17 063
незавершене виробництво	1102	6 177	11 525
готова продукція	1103	5 770	139
товари	1104	-	-
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Депозити перестрахування	1115	1 814	2 635
Векселі одержані	1120	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцією, товари, роботи, послуги	1125	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	-	-
з бюджетом	1135	4 661	4 822
у тому числі з податку на прибуток	1136	543	587
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	64	-
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Готівка	1165	487	2 122
рахунки в банках	1175	-	-
Витрати майбутніх періодів	1180	487	2 122
Частка перестрахування у страхових резервах: у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181	-	-

резервах збитків або резервах належних виплат	1182	-	-
резервах незароблених премій	1183	-	-
інших страхових резервах	1184	-	-
інші оборотні активи	1190	-	-
Усього за розділом II	1195	33 298	38 893
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	83 385	84 745

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
I	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	25	25
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	-	-
Капітал у дооцінках	1405	-	-
Додатковий капітал	1410	61 975	61 975
емісійний дохід	1411	-	-
накопичені курсові різниці	1412	-	-
Резервний капітал	1415	240	240
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	4 714	13 669
Неоплачений капітал	1425	-	-
Вилучений капітал	1430	-	-
Інші резерви	1435	-	-
Усього за розділом I	1495	66 954	75 909
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	-	-
Пенсійні зобов'язання	1505	-	-
Довгострокові кредити банків	1510	12 150	1 248
Інші довгострокові зобов'язання	1515	-	-
Довгострокові забезпечення	1520	-	-
довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	-	-
Цільове фінансування	1525	-	-
благодійна допомога	1526	-	12
Страхові резерви	1530	-	-
у тому числі:	1531	-	-
резерв довгострокових зобов'язань	1532	-	-
резерв збитків або резерв належних виплат	1533	-	-
резерв незароблених премій	1534	-	-
інші страхові резерви	1535	-	-
Інвестиційні контракти	1540	-	-
Призовний фонд	1545	-	-
Резерв на виплату джек-поту	1595	12 150	1 260
Усього за розділом II	1595	12 150	1 260
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Векселі видані	1605	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	3 792	6 474
розрахунками з бюджетом	1620	92	309
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	-
розрахунками зі страхування	1625	109	-
розрахунками з оплати праці	1630	271	241
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	-	535
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	17	17
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650	-	-
Поточні забезпечення	1660	-	-
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	-	-
Усього за розділом III	1695	4 281	7 876
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Баланс	1800	-	-
Баланс	1900	83 385	84 745

Керівник

Головний бухгалтер

ЕП Роман Роман
ВасильовичЕП Світлана Іванівна
Скілько

Немій Роман Васильович

Скілько Ганна Іванівна

¹ Кодифікатор адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад.

² Визначається в порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики.

Додаток Е

Підприємство **СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИЙ ВИРОБНИЧИЙ КООПЕРАТИВ** Дата (рік, місяць, число) **2021 10 01**
ІМ. Т. Г. ШЕВЧЕНКА за СДРПОУ

КОДИ		
2021	10	01
ДОКУМЕНТ ПРИЙНЯТО		

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
 за 9 Місяців 2021 р.

Форма № 2 Код за ДКУД 1801003

І. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ			
Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
І	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	42 764	44 254
Чисті зароблені страхові премії	2010	-	-
премії підписані, валова сума	2011	-	-
премії, передані у перестрахування	2012	-	-
зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	-	-
зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	-	-
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(31 191)	(39 405)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	-	-
Валовий:			
прибуток	2090	11 573	4 849
збиток	2095	(-)	(-)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	-	-
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	-	-
зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	-	-
зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	-	-
Інші операційні доходи	2120	159	-
у тому числі:			
дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	-	-
дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	-	-
дохід від використання коштів, аналізованих від оподаткування	2123	-	-
Адміністративні витрати	2130	(2 130)	(710)
Витрати на збут	2150	(-)	(-)
Інші операційні витрати	2180	(557)	(-)
у тому числі:			
витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	-	-
витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	-	-
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	9 045	4 139
збиток	2195	(-)	(-)
Дохід від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	-	-
Інші доходи	2240	-	-
у тому числі:			
дохід від благодійної допомоги	2241	-	-
Фінансові витрати	2250	(95)	(1 928)
Втрати від участі в капіталі	2255	(-)	(-)
Інші витрати	2270	(-)	(-)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	-	-

Продовження додатка 2

Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	8 950	2 211
збиток	2295	(-)	(-)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-	-
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	8 950	2 211
збиток	2355	(-)	(-)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-	-
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	-	-
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	-	-
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	8 950	2 211

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	20 017	35 184
Витрати на оплату праці	2505	2 616	2 265
Відрахування на соціальні заходи	2510	577	498
Амортизація	2515	7 674	1 478
Інші операційні витрати	2520	2 050	690
Разом	2550	32 934	40 115

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	-	-
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	-	-
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-	-
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	-	-
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

Керівник

Головний бухгалтер

ЕП Печіш Роман Васильович

ЕП Скрижок Ганна Іванівна

Печіш Роман Васильович

Скрижок Ганна Іванівна

Підходи до трактування поняття “грошові ресурси (капітал)”

Автор	Трактування поняття
Балабанов І.Т. [2]	Капітал – це частина фінансових ресурсів. Капітал – це гроші, випущені в обіг, і доходи, що вони приносять від цього обігу.
Бідник О.І. [3]	Капітал визначається як власність, що належить фізичним або юридичним особам у даний момент і чітко відокремлена від доходу, отриманого від цієї власності протягом певного періоду.
Біла О.Г. [4]	Капітал підприємства – сукупні грошові ресурси, що використовуються на підприємстві; авансований у господарську діяльність капітал власний, позичений і залучений у сукупності.
Білоліпецький В.Г. [5]	Капітал – частина фінансових ресурсів, задіяних підприємством в оборот, і доходи, що вони приносять від цього обороту.
Бланк І.А. [6]	Капітал – загальна вартість засобів у грошовій, матеріальній та нематеріальній формах, інвестованих у формування його активів.
Брігхем Є.Ф. [7]	Капітал – необхідний фактор виробництва, він включає компоненти боргу, нерозподілений прибуток, привілейовані акції і звичайні акції.
Катан Л.І. [8]	Капітал – це накопичений шляхом збереження запас благ у формі грошових коштів і капітальних товарів, що залучаються його власниками в економічний процес як інвестиційний ресурс і фактор виробництва з метою отримання доходу, функціонування яких в економічній системі базується на ринкових принципах і пов’язане з фактором часу, ризику і ліквідності.
Кларк Дж. [9]	Капітал – це сума активного і виробничого багатства, що складається з матеріальних засобів виробництва.
Клименко С.М. [10]	Капітал – це сукупність матеріальних цінностей і коштів, фінансових вкладень і витрат на придбання прав і привілеїв, необхідних для здійснення його господарської діяльності.
Крамаренко Г.О., Чорна О. Е. [11]	Капітал – це фінансові ресурси підприємства, необхідні для організації його господарської діяльності і використовувані в господарському обороті для одержання доходів і прибутку.
Моїсєєв С.В. [12]	Капітал - це кошти підприємства, відображені в пасиві його бухгалтерського обліку. При цьому фінансовий капітал поділяється на власний, тобто сформований за рахунок власних джерел фінансових ресурсів, і позичковий, формування якого здійснюється зарахунок позичкових фінансових джерел.
Опарін В.М. [9]	Капітал – це сума коштів, спрямованих в основні засоби та обігові кошти підприємства.
Поддєрьогін А.М. [13]	Капітал – це кошти, якими володіє підприємство для здійснення своєї діяльності з метою отримання прибутку.
Подольська В.О. [14]	Капітал – це вартість, яка в процесі виробництва дає нову додану вартість, тобто самозростає.
Селезньов В.В. [15]	Капітал є взаємозростаючою вартістю, яка виступає у вигляді певної суми грошей, що витрачаються на засоби виробництва і на заробітну плату робітникам, а потім при продажі виготовленого товару знову перетворюються на гроші, але вже в більшій кількості.

Додаток Б

Класифікація видів капіталу

Класифікаційні ознаки	Види капіталу
За джерелами формування	Власний капітал (належить підприємству на правах власності); залучений капітал (не належить підприємству, але знаходиться у його розпорядженні тимчасово на безоплатній основі); позиковий капітал (не належить підприємству, підлягає поверненню із сплатою відсотків)
За формою надходження у процесі кругообігу	Грошовий капітал (у грошовій формі); виробничий капітал (інвестований у виробничі активи); товарний капітал (у товарній формі)
За характером використання у господарському процесі	Працюючий капітал (бере участь у формуванні доходів); непрацюючий капітал (не бере участі у формуванні доходів)
Залежно від джерел походження коштів	Національний (вітчизняний) капітал; іноземний капітал
За метою використання	Інвестиційний капітал (використовується з метою збільшення підприємницьких можливостей); інноваційний капітал (використовується з метою реалізації інноваційного проекту)
За формами інвестування	Фінансовий капітал (у грошовій формі); матеріальний капітал (інвестований у матеріальні активи); нематеріальний капітал (інвестований у нематеріальні активи)
За характером використання власниками	Споживчий капітал (з часом втрачає функції капіталу); накопичуваний (реінвестований) капітал (з часом забезпечує приріст)
За випуском та сплатою	Номінальний (оголошений) капітал (встановлена засновниками в установчих документах сумарна вартість акції компанії, що випускаються); випущений капітал (частина номінального капіталу, на суму якої випущено акції для розподілу між акціонерами); оплачений капітал (частина випущеного капіталу, що оплачена акціонерами за придбання акцій); неоплачений капітал (частина випущеного капіталу, що не сплачена акціонерами за придбання акцій)

Додаток В

Підприємство СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИЙ ВИРОБНИЧИЙ КООПЕРАТИВ ІМ. Т. Г. ШЕВЧЕНКА

(найменування)

Дата (рік, місяць, число)

КОДИ	2022	01	01
за	ДОКУМЕНТОВИЙ		

Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом)
за **Рік 2021** р.

Форма №3 Код за ДКУД 1801004

Стаття	Код	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності			
Надходження від:			
Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3000	70 527	56 886
Повернення податків і зборів у тому числі податку на додану вартість	3005	-	-
Цільового фінансування	3010	-	-
Надходження від отримання субсидій, дотацій	3011	-	-
Надходження авансів від покупців і замовників	3015	-	-
Надходження від повернення авансів	3020	-	-
Надходження від відсотків за залишками коштів на поточних рахунках	3025	-	-
Надходження від боржників неустойки (штрафів, пені)	3035	-	-
Надходження від операційної оренди	3040	-	-
Надходження від отримання роялті, авторських винагород	3045	-	-
Надходження від страхових премій	3050	-	-
Надходження фінансових установ від повернення позик	3055	-	-
Інші надходження	3095	269	819
Витрачання на оплату:			
Товарів (робіт, послуг)	3100	(62 797)	(52 136)
Праці	3105	(3 561)	(3 494)
Відрахувань на соціальні заходи	3110	(783)	(769)
Зобов'язань з податків і зборів	3115	(-)	(-)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на прибуток	3116	(-)	(-)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на додану вартість	3117	(-)	(-)
Витрачання на оплату зобов'язань з інших податків і зборів	3118	(-)	(-)
Витрачання на оплату авансів	3135	(-)	(-)
Витрачання на оплату повернення авансів	3140	(-)	(-)
Витрачання на оплату цільових внесків	3145	(-)	(-)
Витрачання на оплату зобов'язань за страховими контрактами	3150	(-)	(-)
Витрачання фінансових установ на надання позик	3155	(-)	(-)
Інші витрачання	3190	(269)	(819)
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195	3 386	487
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності			
Надходження від реалізації:			
фінансових інвестицій	3200	-	-
необоротних активів	3205	-	-
Надходження від отриманих:			
відсотків	3215	-	-
дивідендів	3220	-	-
Надходження від деривативів	3225	-	-
Надходження від погашення позик	3230	-	-
Надходження від вибуття дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3235	-	-
Інші надходження	3250	-	-

Витрачання на придбання: фінансових інвестицій	3255	(-)	(-)
необоротних активів	3260	(-)	(-)
Виплати за деривативами	3270	(-)	(-)
Витрачання на надання позик	3275	(-)	(-)
Витрачання на придбання дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3280	(-)	(-)
Інші платежі	3290	(-)	(-)
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295	-	-
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності			
Надходження від: Власного капіталу	3300	-	-
Отримання позик	3305	-	-
Надходження від продажу частки в дочірньому підприємстві	3310	-	-
Інші надходження	3340	-	-
Витрачання на: Виплати власних акцій	3345	(-)	(-)
Погашення позик	3350	-	-
Сплату дивідендів	3355	(-)	(-)
Витрачання на сплату відсотків	3360	(-)	(-)
Витрачання на сплату заборгованості з фінансової оренди	3365	(-)	(-)
Витрачання на придбання частки в дочірньому підприємстві	3370	(-)	(-)
Витрачання на виплати неконтрольованим часткам у дочірніх підприємствах	3375	(-)	(-)
Інші платежі	3390	(-)	(-)
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395	-	-
Чистий рух грошових коштів за звітний період	3400	3 386	487
Залишок коштів на початок року	3405	487	-
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410	-	-
Залишок коштів на кінець року	3415	3 873	487

ЕП Неміш Роман
Васильович

ЕП Скіцько Ганна
Іванівна

Неміш Роман Васильович

Скіцько Ганна Іванівна

З оригіналом
Відео: Ганна Скіцько 2.1